

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./ŠTEVILKA 4

CELOVEC, DNE 28. JANUARJA 1965

CENA 2.— SILINGA

Österreich und die Slowenen

Koroški visokošolci na Dunaju so izdali pred kratkim tretjo številko svojega v nemškem jeziku pisanega glasila „Information“. Iz njega ponatiskujemo uvodnik, v katerem je zelo jasno in odkrito obdelano vprašanje odnosa Avstrije do Slovencev ter manjšine do naše države.

Uredništvo

„Die unpolitische Monatsschrift für Wirtschaft und Kultur, „Burgenländisches Leben“ brachte in der Septemberrummer, an unser Mitteilungsblatt Information anknüpfend, einen gewichtigen Artikel zum Thema „Wir und die Slowenen“. Wir sehen darin einen wertvollen Beitrag zur Selbstfindung des österreichischen Wesens, was zugleich ein Fortschritt in dem Prozeß der Entgiftung jener Atmosphäre ist, die in der Vergangenheit das Leben der Volksgruppen in Österreich so schwer belastete. Es ist für uns auch von besonderem Belang, daß diese Stimme gerade aus jenem Bundesland kommt, das uns historisch und als Heimat zweier Volksgruppen besonders nahe steht.

Es würde den Rahmen eines Mitteilungsblattes überschreiten, wollten wir auf alle Aspekte des Artikels zurückkommen. Wichtig scheint uns jedenfalls, daß das politische Gewicht der slowenischen Frühgeschichte eindeutig auf heute österreichischem Boden liegt. Ein selbstständiges slowenisches Staatswesen hatte zwar keinen sehr langen Bestand. Aus der Bundesgenossenschaft mit den Bayern, gegen die Awaren wurde ein Abhängigkeitsverhältnis gegenüber Bayern, bzw. dann gegenüber dem Frankenreich. Die Slowenen blieben aber noch Jahrhunderte ein politischer Faktor, wobei die letzten Ausläufer ihrer einstigen Position im Ostalpenraum in der Herzoginsetzung von Karnburg zu sehen sind, die bis zum Erlöschen des Brauches im 15. Jh. in slowenischer Sprache vor sich ging. Ein Reflex der politischen Bedeutung der Slowenen in diesen Gebieten ist wohl auch die Tatsache, daß in der altrussischen Kiewer Chronik (Nestorchronik) des 12. Jh. die Slowenen einfach als Korutani-Karantener bezeichnet werden.

Was hier nur kurz angedeutet werden konnte, kann weder für unser Verhältnis zu Österreich und zur österreichischen Geschichte, noch umgekehrt für das Verhältnis Österreichs zu uns Slovenen belanglos sein. Und diese innere Beziehung zwischen Österreich und den Slowenen in Kärnten unterschied sich sogar in kritischen Stunden wesentlich gegenüber einer Beziehung etwa zwischen Südtirol und Italien.

Für die Slowenen in Kärnten bot allerdings die Geschichte im 19. und 20. Jh. viel harte Enttäuschungen und seelische Konflikte. Die Slowenen waren keine Souveränitäts- und Machtträger und sind es erst recht seit 1918 nicht. Alles was antiösterreichisch war, war antislowenisch. Die heutige slowenische Hochschülergeneration, die viel weniger belastet ist von bitteren Erfahrungen der Väter, wächst klarerweise in ein neues Gefühl gegenüber dem Staat Österreich hinein. Es geht um einen psychologischen Prozeß zu einer resignierten Loyalität, zu einem freudigen, von Vertrauen zu unserer slowenischen Zukunft getragenen Ja zu Österreich.

Für unser inneres Verhältnis zu unserem Staat, in dem wir als Minderheit leben, ist unter anderem von entscheidender Bedeutung, daß gerade Persönlichkeiten mit ausgeprägtem österreichischen Staatsbewußtsein unsere Lage, unsere Schwierigkeiten und Sorgen am besten verstehen.

Wenn vor einem halben Jahrhundert der Kärntner slowenische Abgeordnete im Reichstag Franz Grafenauer erklärt hatte,

Klaus za Veliko Evropo

Zvezni kancler dr. Klaus je imel na glavni skupščini Evropskega sveta v Straßburgu velik — z močnimi avstrijskimi težnjami pobarvan — evropski govor, v katerem je razložil najvažnejše zunanje-politične vidike naše dežele. Pozval je zastopnike evropskih držav, naj bi stremeli za evropsko obliko, ki bi naj ne bila omejena samo na majhen krog, kajti tudi „Vzhodna Evropa je Evropa“. Dr. Klaus je potem govoril o integracijskih skrbih (gospodarsko združevanje z EWG) Avstrije. „Ze od decembra leta 1961 se trudimo, da bi s pogajanjem dosegli sprejem v EWG (Evropska gospodarska skupnost)“ je dejal dr. Klaus in je svaril: „Upoštevanje naše dežele v gospodarski dinamiki Evrope je predpogoj za obstoj svobodne in nezavisne Avstrije.“

Velik del svojega govora je dr. Klaus posvetil odnosom do Vzhodne Evrope in naglasil doprinos, ki bi ga zmogla Avstrija na temelju njenega položaja pri popuščanju napetosti med Vzhodom in Zahodom. „Vemo, da vlada v vzhodnoevropskih deželah družbeni sistem, ki nima z našim nič skupnega. Pozdravljamo pa oni razvoj v vzhodnoevropskih deželah, ki kaže, da se ti na-

rodi zmerom bolj zblizujejo, kar daje lepo upanje na Veliko Evropo.“

Potem pa je dr. Klaus dal na tiskovni konferenci pomembno izjavo o zastaranju vojnih zločincev: „Po mojem mnenju ne bi bilo za avstrijsko pravo nič novega če — kakor je bil slučaj od leta 1918 do 1938 — sploh ne bi bilo zastarelosti pri umorih in namerah pri umorih. Vsekakor pa ne bi hotel že vnaprej vplivati na odločitve zvezne vlade, ker je zakonski osnutek o tem problemu itak že na poti.“

Ko so novinarji vprašali kanclerja, kaj misli o južnotirolskem vprašanju in ali vidi v tem skorajšnjo rešitev tega, je odgovoril: „Če bi bili pogoji tako ugodni kot sedaj, potem bi lahko problem rešili letos.“

O EWG pa je dr. Klaus dejal: „Zdi se, da je tačas bolj izvedljiva svobodna trgovinska izmenjava kot carinska in gospodarska zveza.“ Kar se tiče nasprotovanja Rusov v odnosih Avstrije do EWG je kancler dejal dobesedno: „Rusi vedo natančno, da ne bi Avstrija ničesar podpisala, kar ne bi ustrezalo mednarodnim določbam in statutom nevtralnosti. Toda vsaka neodvisna država mora imeti tudi pravico sklepati pogodbe po svoji volji.“

Papež imenoval nove kardinale

Papež Pavel VI. je imenoval v ponedeljek 27 novih kardinalov. Senzacija na listi imenovanih je podelitev škrlata praškemu nadškofu Beranu, kakor tudi lvovskemu cerkvenemu očetu Slipiju iz Sovjetske zveze in zagrebškemu nadškofu Franju Šeperju iz Jugoslavije. Z novim imenovanjem se je število — prvič v zgodovini rimsko-katoliške Cerkve — kardinalov zvišalo od 87 na 103.

Razen teh zgoraj imenovanih je šest novimenovanih cerkvenih knezov Italijanov, trije Francozi, dva Libanonci, en zamorec (nadškof Pavel Zougrana iz Zgornje Volte v Afriki, eden z otoka Cejlona. Prvič v zgodovini rimsko-katoliške Cerkve je papež imenoval za kardinala tudi enega Egiptčana.

Na seznamu novih nosilcev škrlata so vrhu tega tudi trije zastopniki Srednjega vzhoda (patriarhi iz Antiohije in Aleksandrije). Konzistorij (cerkveni svet kardinalov) — ki bo potrdil papeževa imenovanja

die Slowenen in Kärnten wären mit Blindheit geschlagen, wollten sie verhindern, daß ihre Kinder Deutsch lernten, so betonen auch wir slowenischen Studenten heute, daß wir nie das missen möchten, was wir in österreichischen Schulen und Einrichtungen an Bildung und Kultur gewonnen haben. Wir sind aber ebenso fest überzeugt, daß die totale Assimilation, die für uns den Verlust der slowenischen Muttersprache mit allen kulturellen Konsequenzen bedeutet, uns nicht zugemutet werden kann, noch im Interesse Österreichs ist. Ist es doch symptomatisch, daß man noch allenthalben Slowenen trifft, die das Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt für eine slowenische Privatschule halten. Kein Wunder, hat es doch in der ganzen österreichischen Geschichte keine slowenische staatliche Mittelschule gegeben, auch für die 1,5 Millionen Slowenen in der Monarchie nicht. Aber wir wollen nicht unangenehme historische Reminiszenzen erwecken, sondern daran nur augenscheinlich machen, wie sehr die positiven Veränderungen in dieser Hinsicht in unser Bewußtsein eingedrungen sind. Wir sind zwar auch der Ansicht, daß noch bei weitem nicht alle Probleme gelöst sind, und unsere

z volitvijo, ki pa je le formalnega značaja — je papež sklical za 22. februar v Rim.

Od treh nosilcev škrlata vzhodnega bloka je bil primas (prvi nadškof v deželi) ukrajinskih katoličanov Jožef Slipy: 8 let v delavskem taborišču v Sibiriji. Od svoje izpostavitve pred dvema letoma živi v Rimu.

Praški nadškof Beran je praktično še zmerom pod državnim nadzorstvom. 77-

Sir Winston Churchill - umrl

Sir Winston Churchill, zadnji „velike trojice“ druge svetovne vojne, je umrl v nedeljo, 24. jan., nekaj po deveti uri. 15. jan. ga je zadela možganska kap. Ves čas svoje bolezni — trajala je 10 dni — se je upiral smrti. Več družinskih članov, med njimi tudi njegova soproga Lady Churchill, je bila pri njem, ko je njegovo srce prenehalo biti.

Volksgruppe in ihrer Existenz noch nicht gesichert ist, daß auch die im Artikel 7 des Österreichischen Staatsvertrages übernommenen Verpflichtungen noch auf die volle Erfüllung warten. Nicht zuletzt ist noch viel Erziehungsarbeit, sind noch viele psychologische Komplexe zu lösen.

Vertrauen und Zuneigung der Minderheit gegenüber dem Staat kann nicht einfach gefordert, sondern muß gewonnen werden. Von einer aufrichtigen Loyalitätserklärung der Minderheit zu einem begeisterten österreichischen Staatsbewußtsein ist ein weiter Weg, der nie anders zurückgelegt werden kann, als daß der Macht- und Souveränitätsträger im echten Sinne des Wortes entgegenkommt. Taten schaffen Vertrauen und manchmal ist auch ein Wort eine große Tat. Wir jungen Slowenen sind glücklich darüber, daß die Entwicklung, wie wir fest glauben, in jene Richtung geht, wo unsere Existenz gesichert ist und wir als slowenische Österreicher unsere Aufgabe im Dienste eines mit Geist und Herz behafteten Österreich erfüllen. Dann hat der Kärntner Slowene in Österreich jenes Vaterland gefunden, von dem der Dichter sagt, daß man wohl Ursach' habe, es zu lieben.“

NASIM NAROČNIKOM!

Uprava lista „Naš tednik - Kronika“ se zahvaljuje vsem naročnikom in prijateljem lista za zvestobo v minulem letu. Prosimo vas, da ostanete zvesti tudi v novem letu.

Tej številki prilagamo za tuzemstvo položnice. Kdor ne more plačati naročnine za celo leto, naj bi to storil vsaj za pol ali četrtr leta naprej. Naročnina v letu 1965 znaša za Avstrijo: za celo leto 80.—, za pol leta 40.— in za četrtr leta 20.— šil. Posamezna številka stane 2.— šil.

Kdor se nas bo spomnil s kakim darom za tiskovni sklad, bo to objavljeno v listu in se mu še posebej zahvalujemo.

U p r a v a

ZAGOTOVIMO SI VOLILNO PRAVICO

14. marca bodo na Koroškem deželno-zborske volitve. Volilni imeniki so na občinah na vpogled samo še do 31. januarja. Prepričajte se, če ste v imeniku vpisani!

letni cerkveni dostojanstvenik je bil potem, ko so ga Nemci vrgli v koncentracijsko taborišče, po vojni zaradi nepriznanja novih državnih cerkvenih zakonov zaprt in šele poletni lani izpuščen. Tačas živi v vasi Vočice na srednjem Češkem, v nekem starostnem zavetišču, ki ga upravlja Caritas in ne sme izpolnjevati svojih dolžnosti kot praški nadškof, čeprav baje živi kot svobodno mož.

Samo zagrebški nadškof Franjo Šeper sme svoje cerkveno poslanstvo svobodno izvrševati.

Opazovalci so mnenja, da je bilo do sedaj znano le imenovanje nadškofa Berana za kardinala, dočim ni bilo še nič najavljenega o njegovi dejanski uporabi. Se pred enim letom so krožile novice, da bodo s pristankom češkoslovaških oblasti imenovali Berana za kardinala, in ga potem poklicali v Rim. Te možnosti tudi sedaj ne izključujejo.

Sir Winston Churchill je bil ena najvidnejših in najpomembnejših osebnosti prve polovice 20. stoletja, čigar zasluga je bila, da je uspešno vodil britansko ljudstvo v boju proti nacistični Nemčiji in fašistični Italiji in ga povedel k zmagi.

Po vsem svetu so njegovi prijatelji, oboževalci, državniki in bivši nasprotniki izkazali pokojniku zadnjo čast s posmrtnicami, med katerimi so nekatere izzvenele tudi z grenkimi očitki.

Kot prva je izjavila britanska kraljica Elizabeta II.: „Smrt sira Winstona je močno razžalostila mene in mojega soproga. Svet je postal z izgubo vsestranskega genija ubožnejši.“

Zvezni predsednik dr. Adolf Schärf je vdovi umrlega poslal sožalno brzojavko v kateri je rečeno: „Sir Winston Churchill je odločilno sodeloval pri Moskovski deklaraciji decembra leta 1943, v kateri so zavezniki obljubili zopetno vzpostavitev demokracije in nezavisne Avstrije. To obljubo so tudi v resnici izpolnili. Zato se bo Avstrija zmerom s hvaležnostjo spominjala tega velikega državnika.“

Ameriški predsednik Johnson, ki si je nakopal med ustoličenjem težak prehlad in trenutno leži v bolnici, je dejal: „Sir Winston Churchill je otrok zgodovine, kar je on rekel, kar je v svojem dejanju in nehanju storil, ne bo nikoli umrlo.“

Papež Pavel VI. se je podal takoj, ko je izvedel za Churchillovo smrt, v privatno kapelo in molil za umrlega.

Indijski predsednik Shastri: „Neprenehni davek, ki smo ga dolžni pokojniku, je nadaljevanje dela po načelih miru in demokracije.“

Politični teden

Po svetu . . .

ERHARD V FRANCII

Minuli teden je prispel zahodnonemški kancler prof. Erhard v Francijo. Na gradu Rambouillet (izg. rambuže), južno od Pariza, ga je sprejel francoski predsednik de Gaulle. Na vrhu gradu je p'apola velika zahodnonemška zastava poleg trikotore (tribarvnice), ki je naznačevala, da je v gradu de Gaulle. Ta je namreč prispel na grad pol ure pred prihodom kanclerja Erharda.

Medtem pa sta se sestala zahodnonemški zunanji minister in njegov francoski kolega Couve de Murville v poslopu francoskega zunanjega ministrstva. Pozneje sta bila navzoča tudi pri političnih pogovorih na gradu Rambouillet.

Sestanek med Erhardom in de Gaulloom je našel v svetu različne odmeve. Splošno prevladuje mnenje, da Nemci pripisujejo temu sestanku večji pomen kot Francozi. Vendar politični opazovalci pravijo, da je Erhard lahko zadovoljen, kar mu bo prišlo posebno prav pri bližnjih jesenskih volitvah letos. De Gaulle je izpolnil tako Erhardu neko željo, da bi mogel prinesiti domov nekaj pozitivnega. Zato je šel de Gaulle Erhardu z nekaj priznanji na zunaj na roko.

Eno takih priznanj je bila pripravljenost Francije, da bi znova načeli vprašanje ureditve politične združitve Evrope, seveda pod pogojem, če bi bile za to tudi ostale članice Atlantske zveze. Potem bi sklicali spomladni konferenco zunanjih ministrov teh držav. Pozitivno je bilo tudi dejstvo, da je nemško-francosko prijateljstvo dobilo novega zagona. Kot tretjo pozitivno točko v tem sestanku vidijo politični opazovalci, da je de Gaulle pripravljen z Anglijo in Združenimi državami Amerike ter Zahodno Nemčijo sodelovati pri razgovorih za določitev postopka glede akcije v odnosu do Sovjetske zveze za zedinjenje obeh Nemčij. Ta de Gaullova izjava je bila za Erharda silno važna. Vendar pa imajo to izjavo v Parizu le za čisto platonično kretanje (bolj za zunanjo frazo), kajti de Gaulle je prepričan, da se bodo Sovjeti toliko časa upirali združitvi Nemčij, dokler se Nemci izrecno ne bodo odpovedali oborožitvi z jedrskim orožjem. Če pa bo sploh kdaj prišlo do združitve, potem samo s privoljenjem, Poljske, Češkoslovaške in ostalih vzhodnih satelitov. Iz tega razloga mora Zahodna Nemčija slediti predlogom Francije in navezati direktne stike z državami vzhodnega bloka. Kancler Erhard je imel za to de Gaullovo stališče razumevanje.

De Gaulle se baje na sestanku z Erhardom ni izrekel proti ameriški obrambi v Evropi, vendar je zahteval obrambo sestavljeno iz evropskih vojnih sil, ki bi ostale z ameriško zvezane. Glavno besedo pa bi seveda v gotovem slučaju imela samo Evropa. Francija bi bila v tem slučaju ZDA le zaveznik, sicer pa bi ostala neodvisna. Francija ne bi pristopila k MLF (večstranski jedrski sili).

Na koncu sta oba državnikar se sklenila, da bo prihodnji njihov sestanek poleti — verjetno julija — v Bonnu.

ATOMSKA EKSPLOZIJA V SOVJETSKI ZVEZI

Kakor je poročal seizmološki zavod v Upsali na Švedskem, so Rusi izvedli minuli teden novo podzemeljsko eksplozijo, ki je bila 75-krat močnejša kot ona, ki so jo izvedli 16. novembra lani. Središče potresa — ki ga je povzročila podzemeljska eksplozija — je bilo na področju Semipalatska, jedrskega središča Sovjetske zveze. Razstrelilna moč tega atomskega podzemeljskega poskusa se je gibala okoli 20.000 ton do enega megatona (milijon ton) navednega razstreliva.

Podzemeljski atomski poskusi so namreč izvzeti iz atom-stop pogodbe (moskovska pogodba, ki prepoveduje poskuse z jedrskimi bombami v ozračju, vesolju in na zemlji). Zato pa se vršijo stalno tako v Ameriki kot v Sovjetski zvezi podzemeljski atomski poskusi.

Iz Amerike pa poročajo, da je komisija za jedrsko energijo zaznala, da Rusom atomska eksplozija ni najbolj uspela, tako da se je radioaktivna snov pojavila v zraku. Ta atomski oblak plava trenutno čez severni Pacifik (Tih ocean) med Japonsko in Sovjetsko zvezo. Združene države so zato nujno zahtevale od Moskve pojasnila o tem slučaju.

V Washingtonu so izjavili, da je s ponesrečenim poskusom nastopila vsaj tehnična kršitev moskovske atom-stop pogodbe iz leta 1963. V pogodbi je namreč rečeno, da mora biti pri podzemeljskem poskusu vse tako pripravljeno, da ne morejo radioaktivne snovi preko moj lastne dežeje. Zato je ameriški zunanji minister Rusk takoj — ko so izvedeli Amerikanci za ponesrečen podzemeljski poskus v Sovjetski zvezi — poklical k sebi sovjetskega poslanca v Washingtonu in zahteval od njega pojasnila.

Marca preteklega leta se je pripetil enak slučaj v ZDA, ko se jim je tudi ponesrečil podzemeljski atomski poskus in je nastopila zastupitev ozračja z radioaktivnimi snovmi. Vendar so Amerikanci v tem slučaju obvestili svoje prebivalce, medtem ko Sovjetska zveza v tej smeri ni obvestila nikogar, čeprav je sovjetska tiskovna agencija Tass poročala o atomskem podzemeljskem poskusu.

JOHNSON JE ZAPRISEGEL

Minuli teden je bil svečano ustoličen Johnson, predsednik Združenih držav Amerike. Pred predsednikom vrhovnega sodišča Earlom Warrenom je prisegel zvestobo ustavi in tako postal 36. predsednik Združenih držav Amerike. Pred njim je prisegel podpredsednik Hubert Humphrey.

V tradicionalnem govoru je Johnson pozval vse ljudi sveta, naj prenehajo s sovražstvom in poskusi, da bi se med seboj uničili. V resnici je neverjetno, da pustimo, da nas zavaja sovražstvo in iščemo, kako

. . . in pri nas v Avstriji

VENDAR SPORAZUM V KOALICIJI!

Ze zadnjič smo na kratko omenili, da so med obema vladnima koalicijskima strankama v teku precej razburljiva, že dobri dve leti trajajoča pogajanja glede upravljanja avstrijskih vrelcev nafte in njenih rafinerij. V spor je posegla tudi Delavska sindikalna zveza (OeGB) oziroma obratni zastopniki zaposlencev v naftni industriji.

V glavnem je pri pogajanjih šlo za količnik mogoče ugodno združenje treh domačih najvažnejših naftnih podjetij, in sicer OeMV (Avstrijska uprava nafte d. d.), Martha z. z. o. z. in OeROP. Ob priliki pogajanj je tu in tam prišlo do zelo ostrih debat in sporov. Zlasti nekateri predlogi oz. zahteve zastopnikov Ljudske stranke so naleteli pri socialistih in njihovih somišljenikih delavskih obratnih zaupnikih na huda nasprotja. Ti zadnji so zagrozili s splošno stavko za 27. januar, ako se do tedaj ne bosta obe koalicijski stranki v tej zadevi zedinili.

Posebno proti koncu zadnjega tedna so bili sestanki še posebno številni. Zadnje soboto so n. pr. ta pogajanja šestkrat prekinili, vendar je končno le prišlo do sporazuma, ki tako izgleda, kot da vsaka stranka more govoriti o doseženem uspehu (vsaj delnem). Po tem sporazumu bo petrolejska družba Martha združena z OeMV v uružbeno-pravno novo obliko, ki naj nudi kar najboljši gospodarski uspeh. Glede tretje družbe, OeROP, je bilo določeno, da preide 74 odstotkov (to je približno 200 milijonov šil.) njenega delniškega kapitala v last OeMV-a, glede ostalih 26 odst. pa naj imajo avstrijski državljani možnost nakupa v obliki imenskih delnic (akcij).

Obratni delavski zaupniki so mnenja, da bo na ta način mogoče učinkovito odstraniti tuj finančni vpliv, ki je bil zlasti v zapadnih zveznih deželah že precej močan. Značilno, hkrati pa razveseljivo je dejstvo, da so bili ob teh spornih pogajanjih delavski zastopniki vseh tam zastopanih političnih strank popolnoma enotni, postavivši svoje strankarske interese v ozadje. Avstrijska javnost pa je z zadovoljstvom vzela na znanje, da je odpovedana splošna stavka, ki naj bi bila 27. t. m. izvedena v vsej naftni industriji.

Tudi zastopniki obeh koalicijskih strank in finančni minister so se kar pohvalno izrazili o rešitvi te dolgotrajne krize. Tako je n. pr. zvezni kancler dr. Klaus izjavil: „Ta, sedaj najdena rešitev končno točno predstavlja lastninsko razmerje vseh treh tvrdk. Avstrijsko petrolejsko gospodarstvo ostane avstrijsko!“

Podkancler dr. Pittermann: „Izid pogajanj v zadevi petrolejskih obratov daje zopet upravičeno upanje na boljše složno de-

bi drug drugega uničili. Vsi tisti, ki bi hoteli prevladovati nad drugimi, imajo velike možnosti, da dobijo s pospešenim delom za nadvlado nad naravo dovolj prostora, da lahko vsi iščemo srečo, vsak na svoj način.“

Predsednik je pričel svoj govor s pozivom za vedno večje sodelovanje in razumevanje med državljani, ki naj prispeva k utrditvi demokracije in pravični razdelitvi materialnih dobrin. Nato je dejal: „Če državljani zančuje svojega državljana zaradi različnosti barve kože, ali zaradi različnosti stališč, tedaj on izdaja Ameriko. Nimajo prav oni, ki bi hoteli odpri stare rane in zanetiti stara sovražstva. Ti predstavljajo za vse samo breme v iskanju novih poti. Prišel je trenutek, ko lahko uredimo napredek brez borb in sprejembe, brez sovražstva. Ne smemo se odpovedati različnim mišljenjem, marveč globokim nasprotstvom, ki lahko samo škoduje bodočim generacijam. V znamenju pravčnosti, svobode in enotnosti so postale ZDA narod, so postale močne in velike.“

Zadnji del predsednikovega govora je bil posvečen mednarodnim vprašanjem. Johnson je izjavil predvsem željo ameriškega ljudstva po miru. V tej zvezi je dejal, da Američani ne žele nič, kar ni njihovega in da ne iščejo nadoblasti nad svojimi bližnjimi, marveč nadoblast človeka nad tiranstvom in bedo. Dejal je tudi, da nikoli več ne morejo ostati izolirani, saj so nevarnosti in težave, za katere so nekdanj mislili, da pripadajo samo tujcem, sedaj tudi njihove.

Inauguracija (slovesno ustoličenje) predsednika Johnsona je bilo izredno svečano, saj se je zbralo v Washingtonu okoli pol milijona Američanov. Johnson je prisegel na bližjo, ki je bila last njegove matere, kot je to v običaju.

lo v bodoče v zvezni vladi in v poslih zvezne politike!“

Finančni minister dr. Schmitz: „Jaz sem v zadevi prodaje OeROP-a kot minister za to pristojen. V tem svojstvu morem ugoviti, da je bila dosežena ugodna rešitev spora, ker je bila izgotovljena na stvarni podlagi.“

V avstrijski javnosti je vest o tem sporazumu vzbudila skoraj nedeljeno veselje, saj je to menda prvi važnejši in večji slučaj, v katerem so zastopniki obeh vladnih koalicijskih strank (OeVP, SPOe) spoznali nujno potrebo sporazuma in odkritega sodelovanja. Vendar nekateri zelo trezno misleči politiki že sedaj opozarjajo v zvezi z izdajo delnic OeROP-a, da upajo, da so se pristojni činitelji vendarle kaj naučili iz napak pri izdaji dosedanjih „ljudskih delnic“.

VOHUNJENJE PO AVSTRIJSKIH OBRATIH — NEKAZNIVO?

Ze zadnjič smo deloma poročali o vohunski službi, katere niti v glavnem segajo neposredno v sovjetsko cono Nemčije, na drugi strani pa so bile (in so verjetno deloma še!) razpredene po nekaterih važnejših avstrijski industrijskih obratih.

Najnovejši slučaj vohunjenja v svetovno znani avstrijski tovarni gumijastih izdelkov „Semperit“ v Traiskirchnu je domačo javnost še posebno razburil. Glavni vohun je bil tu neki ing. Herbert Merwegen, ki je bil v obratu že od l. 1958 (ta je prišel bajd kot begunec iz sovjetske cone Nemčije in si je pridobil zelo zaupno mesto v tovarni. Njegovo škodljivo delovanje je k sreči prišlo na dan slučajno v zvezi z odkritjem nekaterih drugih vohunskih celic po obratih v Avstriji.

Omenjeni inženir je komunistom potrebne podatke pošiljal (oz. skušal pošiljati) na najbolj zvite načine, tako n. pr. v žogah za tenis in odbojko itd.

Za Avstrijo pomeni ta kot tudi drugi podobni slučaj izdajanja domačih iznajdb in tajnosti izdelovalnega postopka v njenih industrijskih panogah, ki so važne za izvoz in s tem za gospodarski procvit države, samo po sebi umevno veliko škodo in izgubo.

Sedaj pa si oglejmo drugo plat „medalje“! Vohuni, ki so bili prijati med prvimi na Dunaju, v Linzu in na Tirolskem (Reutte), so bili zopet izpuščeni na svobodo — zaradi pomanjkljivosti tozadevnega zakona, ki ne daje podlage za možnost kazenskega zasledovanja v takih slučajih. V njem so namreč samo kazenska določila za slučaj vohunstva v škodo državne varnosti, nikjer pa proti vohunstvu po tovarnah oz. industrijah. To z drugimi besedami pove-

SLOVENC

doma in po svetu

Ljubljanska nadškofija v številkah

Iz škofijskega lista ljubljanske nadškofije, ki je izšel 1. januarja t. l. je razvidno, da deluje v nadškofiji trenutno 302 svetna in 114 redovnih duhovnikov. Leta 1964 je umrlo 19 duhovnikov, posvečenih je pa bilo 6 novih. Kar je najbolj zaskrbljujoče, je povprečna starost duhovnikov. Ta je dosegla vznemirljivo številko 60 let. Nezasedenih župnij je 32. Po številu vernikov je ljubljanska nadškofija tretja po velikosti v Jugoslaviji. šteje 650 tisoč duš, kar znači, da pride na vsakega duhovnika 1600 vernikov. (Pred l. 1941 jih je prišlo 1000).

Cerkvena odlikovanja

Sv. oče Pavel VI. je na predlog ljubljanskega nadškofa podelil naslednja odlikovanja: prelata Josipa Šimenca, stolnega dekana, je imenoval za apostolskega protonotarja; dr. Vilka Fajdiga, prodekana teološke fakultete, za hišnega prelata; dr. Stanislava Leniča, generalnega vikarja in stolnega prošta, za hišnega prelata; prof. Venčeslava Snoja, nadškofijskega kanclerja in stolnega kanonika, za tajnega komornika z naslovom „monsignor“, železomašnika prof. dr. Alfonza Levičnika pravtako za tajnega komornika z naslovom „monsignor“. Z Redom Viteza sv. Silvestra pa je bil odlikovan orgelski mojster Franc Jenko iz Guncelja pri St. Vidu nad Ljubljano.

Selezijanski inspektorat

Za novega inspektorja inspektorije sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je bil imenovan g. Martin Jurčak, SDB, dosedanji župnik-vikar na Rakovniku.

75-letnica Franca Kogovška

Nedavno je slavil v Argentini svojo 75-letnico rojstva bivši okrajni glavar Franc Kogovšek. Rojen je bil v Rovtahn nad Logatcem. Po končani ljudski šoli je odšel na klasično gimnazijo v Ljubljano, kjer je imel pozneje več pomembnih moč za svoje sošolce, tako na primer dr. Franca Koblarja. Nato je vstopil v bogoslovje, ki ga pa ni dovršil. Tu je imel dobrega tovariša v Janezu Jalnu, s katerim je mnogo razpravljalo o literarnih zadevah.

V prvi svetovni vojni je prišel na gališko fronto in od tam v rusko ujetništvo, ki ga je prebil v okolici Smolenska. Ko se je vrnil domov so Rovte najprej prišle pod Italijo. Tedaj je bil desna roka nepozabnega rovtarskega župnika Matevža Sušnika. Po vrnitvi Rovt Jugoslaviji je bil v svojem rojstnem kraju duša hranilnici, konzumu in zlasti prosvetnemu društvu. Bil je pevovodja, posebno pa vnet, zahteven režiser, tako da je rovtarski oder zaslovel tudi po širši okolici.

Po drugi svetovni vojni se je naselil v Argentini, kjer je z dohodki ročnega dela sebi in sestri postavil lastno hišo v Churuki. A njegova sestra Matilda, ki je prevzela takoj mesto organistke pri cerkvenem zboru v San Martinu, se je mogla vanjo vseliti samo na mrtvaški oder.

† Hilda Sušnik

Dne 23. decembra je umrla v Ramos Mejiji gospa Hilda Sušnikova v starosti 78 let. Skromno in tiho je žvela pri svojih hčerkah Renati Sušnikovi in Tatjani Vojnovičevi, obdana z ljubeznijo svojih sedmih vnukov: treh Vojnovičevih otrok in štirih hčerk Valeske, vdove po uredniku in publicistu Jožetu Kesslerju, ki so jo redno obiskovali. Z neumorno delavnostjo v krogu svoje družine je preživljala leta begunstva v taboriščih in pozneje v emigraciji, vedno hrepenela po domovini, ki jo je ljubila nad vse in kjer je ostala njena najstarejša hčerka Nuša. Družina in domovina sta ji bili vsebina zadnjih let, in Bog, ki jo je za božič poklical k sebi.

Razstava likovnih amaterjev

V avli delavskega doma v Trbovljah so nedavno razstavljali likovniki — amaterji. Razstavo je pripravila likovna komisija okrajnega sveta Ljubljana in sekcija za likovno umetnost občinskega sveta Trbovlje. V predavalnici delavskega doma je bilo ob otvoritvi posvetovanje vseh razstavljalcev in ljubiteljev likovne umetnosti.

dano pomeni, da tovarniški špijoni lahko brez nevarnosti še nadalje opravljajo svoj umazani, a za njih seveda zelo dobičkarnosni posel, dokler se ne bosta minister pravde in parlament odločila, da z novo zakonsko določbo tudi tem zlikovcem in nepridipravom (večinoma velikim „hohštaperjem“) odločno stopijo na prste.

(Prav v zadnjih dneh se je izvedelo, da so socialisti naročili svojemu ministru dr. Brodi, naj čimprej izdela potrebni tozadevni dodatni zakonski osnutek in ga predloži parlamentu v obravnavo in odobritev.)

1965 je spominsko leto

za naše politično časnikarstvo. Pred 100 leti je začel v Celovcu izhajati prvi slovenski politični list, ki ga je urejal Andrej Einspieler.

Naše prizadevanje za blagor našega ljudstva ni nekaj kapricastega ali nekaj tjavdan. To je samo nadaljevanje dela, ki ga je opravljalo z veliko požrtvovalnostjo in vztrajnostjo skozi stoletja veliko naših učnih in preprostih mož in žena na Koroškem. Nekateri med njimi so se še posebej odlikovali, ker so postavljali temelje za bodočnost in so postali svetilniki za cele rodove naprej. Ti svetilniki svetijo današnjemu rodu in ga kličejo, da v teh prelomnih časih tudi on stori svojo krščansko in narodno dolžnost.

Gutsmann iz Grabštanja

O srednja osebnost v prvem obdobju, ko se je naše ljudstvo zavedalo, da ima svoje pravice, je bil koroški jezuit Ožbalt Gutsmann iz Grabštanja (1727—1790). Veliko je študiral po svetu in deloval drugod. To mu je razširilo obzorje z znanjem raznih slovanskih jezikov. Ko se je vrnil domov na Koroško, je postal misijonar, katehet in slovenski pridigar v Celovcu. Izdal je vrsto slovenskih knjig, med katerimi so posebno znana „Berila in evangeliji“ ter „Slovenska slovnica“. Gutsmann je s tem svojim delovanjem postal trajno zaslužen za slovenski književni jezik. Njegovo delo je vzpodbudilo še druge in od njegove smrti do 1809 je v Celovcu izšlo najmanj 19 slovenskih knjig.

Jarnik s Potoka v Ziljski dolini

Njegovo vlogo je prevzel za njim Urban Jarnik (1784—1844). To je bil kaplan v Čajncih, Podkrmosu, v stolni župniji v Celovcu in nazadnje župnik v Mozberku. Bil je pesnik in delavec za versko, gospodarsko in umsko izobrazbo slovenskega koroškega ljudstva. Ze v svoji prvi pesmi je pokazal, da je vreden učenec učitelja Ahacija in vnet bralec pesnika Valentina Vodnika ter jezikoslovca Jerneja Kopitarja. Zapisal je:

Zarja lepa se razliva
čez slovenji Korotan.
Zbujta dremanje častliva,
oznanuje svetli dan.
Slava bode spet slovela,
ki Slovencem da ime,
po deželah se razvnela,
perdobila češčenje!

To je bila tako imenovana doba romanitike, drugo obdobje, v katerem so se naši ljudje zavedali, da imajo kot samostojen narod svoje pravice.

Rožan Andrej Einspieler

Potem je prišla doba delovanja Antona Martina Slomška, katerega najplivnejša in najdelavnejša učenca na Koroškem sta bila Ziljan Matija Majar in Rožan Andrej Einspieler. Prvi je bil navdušujoč idealist in po svoje zalétel utopist, drugi pa razborit realist in rojen organizator, oba pa bojevnik za slovenske narodne pravice in buditelja narodne zavesti med koroškimi Slovenci. Kot tretji se jima je pridružil najun skupni učenec Rožan Anton Janežič, eden najodločnejših delavcev vseh časov za slovensko jezikovno kulturo in za organizacijo slovenskega književnega dela.

Andrej Einspieler (1813—1888), ki ga tokrat posebej omenjamo, je gledal na vse potrebe našega ljudstva. Z vso vnemo, vztrajnostjo in neustrašenostjo je delal in pridobival sodelavce na vseh popriščih, narodno-prebudnem, političnem, gospodarskem, šolskem, ljudskoizobraževalnem, ki pa ob krajevnih potrebah ni nikdar izgubil izpred oči celotnega slovenskega naroda in tudi ne občega položaja v avstro-ogrski monarhiji. Ta mož je velik zgled za našo doraščajočo mladino, kateri je usojeno, da živi v takih prelomnih časih, kot so današnji.

Ustanovitev političnega lista „Slovenec“

Einspieler je uvidel, da je treba poleg kulturnega delovanja, poleg kulturne ustanove, ki je tedaj nastala pod imenom „Družba sv. Mohorja“, tudi političnega lista za politično delo. Zato je 14. januarja 1865 izšel na njegovo pobudo in pod njegovim uredništvom v Celovcu politični list „Slovenec“. Ta list je kmalu pritegnil pozornost vseh slovenskih izobražencev ne le na Koroškem, ampak tudi drugod. Seveda je postal trn v peti nestrpnim svobodozatiranim krogom koroških Nemcev.

Ustrahovali so tiskarja, da je Einspielerju konec aprila 1867 tisk odpovedal. Tako piše dr. Josip Vošnjak v svojih Spominih.

Za ta list je bil značilen že napis na naslovni strani, ki se je glasil: „Živi, živi, duh slovenski, bodi živ na veke!“ List se je zavzemal za federalistično urejeno Avstrijo in v skladu s tem za zedinjenje vseh Slovencev v okviru Avstrije v eno upravno enoto. Zavračal je dualizem, po katerem naj bi samo Nemci in Madžari odločali v Avstro-Ogrski. Ogrevan se je za dekalizem, kar bi se reklo: Deset gospodarjev, ker je deset narodov v Avstro-Ogrski. Boril se je za enakopravnost vseh avstrijskih narodov: enake butare, enake pravice. Odklanjal je pojav nemčurstva: neznačajno in grdo je, če se človek slovenskega rodu in slovenskih prednikov začne obnašati, kot da je nemške rodovine in da bi s svojega obraza še bolj zabrisal slovenske poteze svoje narave, pljuje na vse, kar je slovenskega in svoje brate po krvi zatira „Slovenec“ je zahteval uveljavljanje slovenskega jezika v šolah in uradih, tudi škofijskih. Zavzemal se je tudi za slovenske umetnike: slikanje, rezbarje, podobarje in skladatelje.

Politični list je potreben

Ko je prenehal Einspielerjev list, je začel izhajati v Mariboru Slovenski narod, ki je nadaljeval njegovo delo. Na Koroškem pa je pozneje začel izhajati list „Mir“, katerega se mnogi naši bralci še dobro spominjajo. Ta list je izdajala Družba sv. Mohorja in ga tiskala v svoji tiskarni, ki je delovala v Celovcu vse do leta 1920. Naši bralci, ki so bili naročniki ali čitatelji lista „Mir“, gledajo danes v „Našem tedniku“ nadačjevanje tistega političnega dela, ki je za koroške Slovence tako potrebno.

Pomen Slovenske Matice za Slovence

V 1. številki Našega tednika-Kronike smo naše bralce na kratko seznanili, da je bila druga naša najstarejša slovenska ustanova „Slovenska Matica“ 19. decembra lani stara 100 let.

Naslednjega dne, to je 20. decembra, ko je govoril v Ljubljani sedanjí predsednik prof. Anton Melik o „Slovenski Matici“, je predaval v Gorici o njej prof. Bratina.

V prvem delu svojega izčrpnega predavanja je prof. Bratina opisal vrsto poskusov in pobud, da bi se ustanovila „Slovenska Matica“, v drugem pa delo, ki ga je „Matica“ kot vsenarodna ustanova za izdajanje znanstvenih in leposlovnih del opravila od ustanovitve do danes.

Prvi, ki je pri Slovencih začel misliti na ustanovitev nekake „Slovenske Matice“, je bil Anton Martin Slomšek. Toda Slomškovo prošnjo za njeno ustanovitev so takratne oblasti odbile. Poznejši pobudniki so bili: leta 1850 dr. Šubic, v dobi Bachovega absolutizma dr. Kočvar-Zavčanin in ruski slavjanofil Ivan Aksakov, leta 1862 pesnik France Cegnar in duhovnik Franc Kosar, naslednjega leta pa Fran Levstik in dr. Lovro Toman.

† Pesnik Tomaž Stearns Eliot

Vatikansko glasilo „Osservatore Romano“ je prineslo 5. januarja, dan po smrti Stearnsa Eliota članek, v katerem tega umetnika označuje kot edinstvenega in največjega pesnika sodobnega sveta.

„Pravijo, da bo njegova osebnost dobivala vedno širši prostor v kulturni zavesti Zapada.“

Vatikanski dnevnik pravi, da je T. S. Eliot kot pesnik, esejist in dramatik „bil s svojo avtoriteto in s svojo inteligenco prisoten na vsakem področju mišljenja in umetnosti. Njegova dela se zares morejo smatrati kot najvišji in največji izraz svetovne književnosti našega stoletja...“

Kdo pa je bil mož, ki se ga vatikansko glasilo tako častno spominja?

Kot sin stare angleške družine, ki se je koncem XVII. stoletja izselila v ZDA, se je rodil dne 26. septembra 1888 v Saint Louis, Missouri; dobil je zelo mednarodno vzgojo na univerzah: Harvard, Pariz, Oxford ter v Nemčiji. Pesniško se je šolal ob francoskem simbolizmu, bil častni doktor sedmerih univerz in l. 1948 dobil Nobelovo nagrado za literaturo. Leta 1927 je postal

Potrebno je versko delovanje. Potrebno je socialno in kulturno delovanje. Potrebno je gospodarsko delovanje. Krona vsega pa je pri vsakem zrelem narodu, ki hoče sam sebi biti gospod in ne odvisen od drugih, tudi politično delo. Pri političnem delu je treba zrelih, značajnih, izobraženih in delovnih mož in žena. Mladina to delo lahko podpira in opazuje, da se bo iz njega naučila za življenje. Kajti slej ko prej pride nanjo vrsta nositi težko odgovornost za prospeh svojega naroda.

Ob tej priložnosti končajmo članek s topljo zahvalo vsem, ki se zavedajo, da je političen list potreben in ga podpirajo s tem, da ga kupujejo, naročajo in podpirajo bodisi z denarjem, bodisi z besedo in širjenjem.

(Družinska sprava — 1939). Prva je verska čudežna igra o mučeniški smrti sv. Tomaža Becketa. Druga pa je moderna družbena drama v verzih, ki se dogaja med visokim angleškim plemstvom. Delo sloni na grški dramati in po vsebini in značajih kaže ne samo sličnost, ampak celo vzporednost, čeprav je iz antične usodne tragedije nastala krščanska drama, v kateri človek stoji tem bliže rešitvi, čim bolj trpi pod zavestjo svoje krivde.

Vse bolj važno nego literarno je kritično delo pesnikovo, katero je njegov „Criterion“ izdal dosti zaključeno. Svoja mnenja o današnjih problemih je pesnik zbral v knjigi „The Idea of a Christian Society“ (Idea krščanske družbe) (1939), kjer razvija načrt svetovne države (saj je bil mednarodnjak že po vzgoji (ZDA, Francija, Anglija, Nemčija), po vzgledu krščanske hierarhije. Toda za T. S. Eliota politični problemi ne stojijo v ospredju. V svojem „Criterion“ je zapisal: „Obstaja samo en izhod iz duhovne revščine Zapada in ena rešitev za evropsko kulturo: ljudje se morajo naučiti, da nimajo voliti med političnimi nauki, ampak med posvetnim in krščanskim življenjem.“

V zasebnem življenju je bil Thomas Stearns Eliot direktor Faber & Faber, vodilno podjetje angleškega založništva. Vsako jutro je hodil v svojo pisarno, visok, vitek in sključen. Londonskega literarnega vrvenja se je skrbno izogibal. Bil je laični svetnik svoje župne cerkve sv. Štefana v londonskem okraju Kensington, v kateri so v četrtek, 7. januarja, opravili zanj vse pogrebne obrede, saj je nad trideset let molil v njej. K zadnjemu zemskemu počitku pa so ga prepeljali v vas Sommerset.

Dr. J. P.

Kako misli stari župnik Trunk?

V Kaliforniji v Združenih državah živi nad 90 let stari upokojeni župnik Trunk, ki je pred prvo svetovno vojno župnikoval v Borovljah. Je še vedno čil in vsak teden napiše članek za „Amerikanskega Slovenca“. Nedavno je zapisal to-le:

„Stalin gor ali dol. Za to ne gre. Kdo je pričel z vojno, torej roparskim napadom? Hitler ali Stalin? Zagrabil je Hitler za češko, poljsko, jugoslovansko ozemlje, naznanil svojim, da je razbit ruski kolos. Stalin, morda Slovan, se je le branil, branil pred ropom svoje zemlje. Če je končno zagrabil, je zagrabil le za obrambo. Obramba je bila uspešna, Hitler je padel, in Stalin je res zagrabil do Odre in Neže. Ali je zagrabil Stalin roparsko za tuje ozemlje? Ali ni ozemlje do Odre domače, slovensko ozemlje? Kdo more trditi, da je Stalin zagrabil morda roparsko, zagrabil za tuje ozemlje?“

Treba je poseči v zgodovino. Znani „Drang nach Osten“ je stoletja star, in skoz in skoz roparski napad na slovansko ozemlje. Slovan je branil le svoje, nikoli pa ni napadal roparsko. Se več. Slovan je branil svoje, branil pa tudi Evropo, branil civilizacijo. Naš Simon Gregorčič pravi:

„Evropi bil živ, nerazrušen je zid,
iki divje odbil je barbarstvo,
stal sebi v pogubo, sovražniku v prid
omiki je, svobodi v varstvo.“

Prišlo je tudi, očitno se mora to priznati, do nekakšnih grabežev, poseganja v tuje pravice, ampak to je pojav pri vseh tudi obrambnih operacijah. Nekaj roparskega se drži vsake vojne.

Sodbe o tem, ko je Stalin zagrabil do Odre, so različne, nepristranski zgodovinar mora pa priznati, da pri tem ni šlo za nobeno ropanje, da je to le „poseg“ po postavnem, zakonitem, domačem, ker slovanskem ozemlju.

Hitler je bil roparski napadalec, Stalin le zakoniti branilec.“

Druga ovira krščanskemu bratstvu med ljudmi je rasizem. Ta loči enega od drugega, ljudi razlikuje po raznih vrstah. Ustvarja napuh, nezaupanje, zaprtost vase, razlikovanje s škodo in celo zatiranje, namesto medsebojnega spoštovanja in potrebne upoštevanja drugega, kar bi moralo ljudstva različnih jezikov in različnega rodu družiti v en sam miroljuben zbor bratskih narodov.

Pavel VI. v božični poslanici 1964.

Izmed gledaliških del naj navedem obe najvažnejši „Murder in cathedral“ (Uboj v stolnici) (1935) in pa „Family Reunion“

GLOBALNICA (Smrtna kosa)

V minulem letu se je od nas za vedno poslovilo 10 faranov.

O nekaterih smo poročali že svoj čas, nekaterih pa se hočemo spomniti danes.

Med prvimi se je preselil v večno domovino Jaka Kaster, Leitkebov delavec. Zelo se je veselil na prvo rento. In ko jo je dosegel, mu je kmalu nato odbila zadnja ura. Rajni Jaka je bil vesela in zvesta duša.

Tudi staro Klemejevo mater je lani Bog poklical k sebi. V pliberški fari je preživela večji del svojega življenja. Svoja zadnja leta pa v Globasnici, kamor se je priženil njen sin, sodarski mojster Franc Kraiger. Bila je dobra mati in žena plemenitega srca.

Posebno hudo rano pa je neizprosna smrt prizadejala Cirgojevi družini, ko ji je iztrgala skrbnega očeta Valentina Cirgoja. Rajni Foltej je bil kmet z dušo in telesom, cerkveni pevec ter upoštevan strokovnjak pri gasilcih.

Kot zadnji je nenadoma preminil tik pred Božičem Prosenov Anzel, imenovan Wilson — in po svojem glavnem poklicu eden poslednjih globaških furmanov. Naj sveti našim rajnim večna luč!

† PAVEL GREINER (Falandrov oče)

V ponedeljek, 4. januarja, nas je iznenadila žalostna vest, da je nepričakovano preminil stari Falander Pavel Greiner. Rajni je bil doma pri Hodniku. Po vrnitvi iz prve svetovne vojne, ki ga je vrgla v rusko ujetništvo — se je poročil z Apolonijo Sadjak, Falandrovo vdovo in materjo peterih nedoraslih otrok. Kot pravi oče je vzajemno z materjo skrbel za njih rast, dobro krščansko vzgojo in vzgledno življenje. Dolga leta je rajni zastopal interese slovenskih volilcev v občinskem odboru, kjer je bil eden najzanesljivejših sodelavcev tudi že rajnega Tomaža Dumpelnika. Kot Falandrovi predniki je tudi on z vneto sodeloval v župnijskem odboru.

Z rajnim Pavlom je legel k večnemu počitku zadnji načelnik Slovenske požarne brambe v Globasnici. Na praznik Treh kraljev smo pod vodstvom domačega, globaškega župnika in smihelskega kaplana spremlili zemeljske ostanke rajnega na domače pokopališče, kjer so se poslovili od njega č. g. Posch s tolažilnimi besedami vere, cerkveni pevci z žalostinkami in nepregledna množica z molitvami.

Naj počiva v miru in blag spomin možu — korenini.

(Poroke)

Porok smo imeli lani sedem v fari. Med tistimi, ki se je naveličal samskega stanu, je bil tudi Stefan Koren, Korenov v Večni vesi, ki je poročil Ingo Hobel, bivšo dolgoletno knjigovodkinjo pri znanem podjunskega podjetju Rutar v Dobri vesi. Inge nas je še kot nevesta prijetno presenetila s svojim očarljivim nastopom pri opereti „Zlatorog“ v vlogi vile.

Tudi Manica Jenšac, Krajganjeva v Globasnici, je še pred adventom sklenila v domači cerkvi zakonsko zvezo. Njen izvoljenec Rudi Oberhauser je ugleden in splošno spoštovan nameščenec pri Orsini-Rosenberg ter gornje-koroški rojak.

Bog daj srečo!

DOBRLA VES (Igra „Požigalec“)

Na praznik Treh kraljev, kot vsako leto, nam je naša pridna farna mladina prikazala igro „Požigalec“. Dobiček so darovali za misijone. Kot vsak slovenski plakat, so tudi tokrat komaj nabite potrgali nestrpeži. Te vrste ljudje se še niso prebudili iz tisočletnega rajha. V njih sovraštvo ne poznajo tolerance in ne ljubezni do bližnjega. Zastrupljajo v tem duhu še naprej njih mladino in so celo proti svojemu lastnemu materinemu jeziku.

Starši in vzgojitelji fantov in deklet, ki sodelujejo pri igralski skupini, so srečni, če se zbira mladina v krogu kulturnega dela in ne v slabih družbi pijancev. Vemo, da je žrtev hoditi iz oddaljene okolice na vaje. Vemo tudi, da ta mladina ne igra samo za nas gledalce, ampak se pri tem mnogo nauči. Gospodarja Užnika Tona v Kazazah smo vprašali, kje se je naučil take lepe slovensčine. Odgovoril je: „Mlad sem tako rad igral!“

Pri igri „Požigalec“ je vsak posameznik rešil svojo nalogo po svojih močeh kar najbolj dobro. Jožej iz Tinj je bil v svoji vlogi rojen komik. Spoznali smo na odru mladega Radarja, še tako mladega Klemenca,

Pri nas na Koroškem

Information

(3. številka)

Te dni so nam poslali slovenski akademiki na Dunaju tretjo številko glasila „Information“, ki je mišljen v prvi vrsti za nemško avstrijsko javnost. Te številke smo bili v Celovcu veseli predvsem zato, ker je uredništvo „Information“ ubralo pri izbiri gradiva pot, ki še ni izhojena. V „Information“ objavljeni članki so izvirni, predvsem pa nudi glasilo zares zaokrožen vpogled v naše narodnostne prilike.

Vendar se uredništvo „Information“ ni zadovoljilo zgolj z objavo poročil, temveč je priobčilo tokrat tudi uvodnik, v katerem so zavzeli slovenski visokošolci na Dunaju načelno stališče do vprašanja „Av-

strija in manjšina“, v številki pa je objavljen tudi obširen pregled iz zgodovine Slovencev v srednjem veku. Naslednji prispevki so: „Človečanske pravice in vzgoja“, „Otvoritev podjunske železnice“, „Pesništvo in dramatika v Sloveniji“, „Narodna pesem na Koroškem“, „Slovenska pesem v St. Vidu ob Glini“, „Slovenska opereta“, „Priznanje mlademu umetniku Valentinu Omanu“, „Iz klubskega življenja“ (študijsko zborovanje, zunanji minister dr. Kreisky v klubu), „Odgovor škofijskega ordinariata na članek univ. prof. dr. A. Hilekmana“, ob koncu pa je že napovedan članek o pokristjanjevanju Slovencev, ki bo izšel v prihodnji številki.

ZBOROVANJE

zaupnikov Narodnega sveta koroških Slovencev

bo v soboto, dne 6. februarja 1965, ob 9. uri dopoldne v prosvetni dvorani Mohorjevega doma v Celovcu.

Dnevni red:

1. Koroški Slovenci in deželnozborske volitve (referat, posvetovanje, sklep); govori: dr. Valentin Inzko.
2. Organizatorna vprašanja v zvezi z izvedbo deželnozborskih volitev; govori: dr. Reginald Vospernik.
3. Slučajnosti.

Narodni svet koroških Slovencev

Štefija, Marijana, Korepovo, Gojarja in se v hvaležnosti spominjali njih očetov in mater, ki so ravno s takim navdušenjem stali nekdanj na odru pred nami. Hvaležni smo tudi novim, ki prihajajo zraven in ne manjkajo pri nobeni igri.

Hvala Kimoci! Hvala godcem, ki so dali ritem!

No, in sedaj še eno redko, veselo novico. V teku zadnjega meseca sta v dr. Sienčnikovi družini promovirala kar dva. Sin Milan-Zivnozdravnik, po dvakratni praksi v Švici, in hčerka Rozica, ki pride na slovensko gimnazijo. Čestitamo obema doktorjema! Bog jih živi srečna in zdrava med nami!

Sin Svitko je prihitel za to družinsko slavje iz daljnega Aachena. Tudi on bo v kratkem k svojemu inženirju pridobil še doktorja. Tudi njemu želimo popoln uspeh.

PLIBERK

(Iz občinske hiše)

Gradnja stanovanj in ustvaritev stalnih delovnih mest v občini so posebna skrb nove občinske uprave. Za uresničitev tega je najprej potrebna zemlja, da moreš kaj nanjo postaviti. Zato je občina kupila najprej Raffenjevo zemljišče za 160.000 šilingov in zdaj še Metničeve njive, med novo cesto in podjunsko železnico. Kvadratni meter je stal 27.— šilingov; skupno torej 764.000 šilingov. Obljubljeno je, da bo k tej vsoti prispevala tudi dežela, da bo mogla občina to zemljo ceneje prodajati kot jo je kupila. Plačali bodo z izkupičkom stavbna zemljišča in industrijsko zemljo in deloma s posojilom, ki je bilo za asfaltiranje cest najeto in se še ni porabilo.

Na prostoru nekdanjega Maiden-skladišča bodo barake podrli in postavili 3 nadstropno hišo z 9 stanovanji. Vanjo pridejo predvsem barakarji in dalje še prosilci iz bivše občine Libuče. To pa zato, ker je občina podprla gradnjo te stanovanjske hiše z izkupičkom bivše libuške občinske hiše. Prosilci naj se prijavijo. Najemnina bo od 200.— do 400.— šilingov mesečno po velikosti stanovanja.

Sklenili so tudi obnoviti mestno kopalnico. Arhitekt Jožej iz Celovca bi napravil načrte in obnovo vodil. Zato zahteva 120 tisoč šilingov. Občinski odbor mu je ponu-

dil samo 85.000 šilingov, nakar je to on tudi sprejel. Odplačevali mu bodo po stopnjah izvršitve.

Bivši uradni prostori v Bürgerspitalu so sedaj izpraznjeni. Zanje prosi gradbeno podjetje Mörtl in Co. Za 700.— šil. mesečno jih dobi v najem, če se zaveže da prenese del sedeža firme v Pliberk in bo tu plačeval obrtni davek in pa davek od plač.

V novi občinski hiši je spodaj velik prostor, ki ni prav izrabljen. Zanj prosi tvrdka Mooser iz Salzburga, da bi v njem uredila delavnico za izdelovanje noš in smučarske obleke. Zaposlovala bi 20 do 30 oseb. Ker se je za to delo 60 oseb priglasilo, je občinski odbor prošnji ugodil in dal v najem še del kletnih prostorov in eno garažo za 500.— šil. mesečno.

Družba za gradnjo stanovanj „Neue Heimat“ bi rada v Pliberku zgradila dve stanovanjski hiši s skupno 24 stanovanji. Stanovallci naj bi vnaprej plačali po velikosti stanovanj od 12 do 19.000 šil. Kvadratni meter stanovanja pa bi potem stal 6.43 šil. na mesec. Prošnji so ugodili s tem, da občina da družbi brezplačno stavbno zemljišče na razpolago in še drugače stanovalcem pomaga. Z gradnjo bodo začeli leta 1966. Enake ugodnosti dobi družba Kärntnerland, ki bi zgradila tudi še dve stanovanjski hiši po 9 stanovanj. Tam je treba nekaj več vnaprej plačati, a je potem na-

Naše prireditve

Farna mladina iz St. Janža priredi v nedeljo, 31. januarja, ob pol 8. uri pri Tišlerju igro Karla Mauserja.

„KAPLAN KLEMEN“.

Vabljenil

jemnina nižja od 256.— do 403.— šil. mesečno.

V službeno stanovanje v mestni občinski hiši so vzeli postrežnico Lutnik Rozi in nastavljeno Potočnik Gusteja. Najemnina je 300.— šil. mesečno, ki jo pa Lutnikova dobi povrnjeno, ker je obenem hišnica. Pošta namerava vzpostaviti prometno zvezo od državne meje v St. Jurju skozi Libuče, Pliberk, Blato, Metlovo, Kazaze čez elektrarno v Velikovec in nazaj. Vzili bi predvsem šolarje v Pliberk in Velikovec, ki bo dobil gimnazijo. Pošta pa zahteva od občine izgradnjo garaže v St. Jurju, kjer bo omnibus prenočeval. Potrebno bo 80.000 šil. Soprispevale pa bodo še občine Dobrla ves in St. Peter na Vašinjah skozi katere progga tudi palje.

Občinsko posestvo pri pd. Krofu v Nonči vesi so prodali nekemu kmetu Jeschu z gospodarskim poslopjem, hišo in 4793 kvadratnih metrov zemlje. Tam on sedaj pripravlja livarno za različne okrasne predmete. Zaposloval bo kakih 30 oseb. Plačal je 109.000 šil. Letos bodo začeli graditi dvorazredno šolo v Šmarjeti in je zato dežela že obljubila 700.000 šilingov. Za popravilo rečišča v Vidri vesi je obljubljenih 300.000 šil. in za šmarješki potok 100.000.

Ferdinand Stefic, bivši trgovec v Pliberku, je zaprosil za industrijsko zemljišče na katerem bi zgradil poslopja za izdelavo posteljnih odevj (kovtrov), zaposloval bi do 50 delavcev. Ugodili so mu in odkazali na bivši Metničevi njivi poleg tovarne čopičev 700 metrov širok pas od ceste do železnice. Če bi v nekaj letih hotel zemljo spet prodati, jo mora vrniti občini za isto ceno.

Hubertu Fabianu Kultererju so dali podporo za tiskanje doktorskega dela „Hišna imena v Podjunji“ v znesku 2000.— šil. V Malnici bodo na kolodvoru namestili lepak s sliko Pliberka in mostu preko Drave pri Podjunske železnice na Bregah. Upamo, da nam ta reklama privabi novih obiskovalcev.

Izšla je 7. številka Dijaškega glasa, ki so ga izdali učenci Državne gimnazije za Slovence v Celovcu.

Več o tem bomo pisali v naslednji številki našega lista.

ZIHPOLJE

Ljudsko gibanje v minulem letu pri nas. Rojenih je bilo 14 otrok in sicer osem dečkov in 6 deklic. Zakrament sv. birme je prejelo 10 otrok: 7 dečkov in 3 deklice. Porok je bilo 21: tri domače in 18 tujih. Umrlo je 10 oseb: šest mož, izmed katerih je bil eden star 88 let, najmlajši pa je imel 38 let; 4 ženske; ena je bila 76 let, druga pa 68 let stara.

Svetih obhajil je prejelo 5420 ljudi, sprevidenih je bilo šest. Bolniških obhajil je bilo 18.

Da bi bili vsi otroci pridni in uspevali v milosti božji. Zakoncem pa naj bi Bog dal veliko medsebojne ljubezni in in zvestobe, rajnim pa večno veselje v nebesih.

BELI TEDNI

IN ZIMSKA RAZPRODAJA

od 25. januarja do 15. februarja 1965

Posebno ugodno dobite:

Moške srajce iz flanele, dolgi ročavi od 5 59.—
Preveleke za odeje (koc), 130x190, večbarvne od 5 79.—
Preveleke za vzglavnike 5 19.90

Textil Janssch

— DAS HAUS DER GUTEN QUALITÄT —

KLAGENFURT

FELDM.-CONRAD-PLATZ 1 • TEL. 71-4-41

Iz Okrajne kmetijske zbornice

Točno po enem letu je načelnik velikovske zbornice Glantschnig zopet sklical redno sejo. Tri na leto so sicer po zakonu predvidene, a nikoli ni časa, da bi to obveznost uresničili.

Pri čitanju zapisnika lanske seje so odborniki obravnavali projekt avtoceste **Trbiž—Dunaj**. Prišla bo pri Tinjah v naš okraj, šla preko St. Ruperta za Velikovecem, po vovbrškem polju na Grebinj. Od tod preko Erenegga h Kleperniku in po grabnu proti Gruči. Tam bo skozi 460 metrov dolg predor prispela v Labotsko dolino. Kmetijstvu bo napravila ta cesta ogromno škodo, ker bo toliko rodovitne zemlje porabila. Prvotni načrt je predvideval cesto južno od Drave po Dobravi, a sedaj ni mogoče, ker je Drava zelo široka in bi dva mostova bila predraga. Na treh krajih so predvideni dovozi na avtocesto: V Tinjah z odcepom na Klopniško jezero, v Velikovecu in pa južno od Grebinja. Od tam je predviden odcep nekakega repa avtoceste v Pliberk k novi obmejni cesti. Zgradili bi pri Lipitzbachu podoben most kot za podjunsko železnico in bi brez klanca prišli čez Dravo. Domnevajo, da bodo načrt uresničili v 10 letih, če kaj vmes ne pride.

Načelnik je poročal, da je Koroška na predzadnjem mestu v porabi gnojil med avstrijskimi deželami, čeravno ima največ absolutovov kmetijskih šol. To pa ni zaočalost ampak leži vzrok v sestavi zemlje. Če več gnojimo nam žito poleže in donos ni večji, ampak manjši. Če poleže trava na travniku je kvaliteta sena slabša. Zato misli, da smo že dosegli rentabilno količino uporabe gnojil. Zato se v bodoče stanovsko zastopstvo ne bo več zavzemalo toliko za povečanje produkcije, ampak bolj za pravilno prodajo in dobre cene. Ker, kaj pomaga kmetu, če veliko proizvede in zato samo toliko dobi kot prej za malo. Ne ostane mu nič drugega kot zgarano telo. S kupljenim žitom dozdej še nihče ni mogel donosno svinj pitati, ker je cena 12.50 do 13.— šillingov prentizka. Trenutno je na Koroškem 70.000 svinj preveč in bi bil potreben export, ker jih tudi država ne more odkupiti. Lani smo izvozili 17.000 goveje živine. Nato so uvoz ukinitili, ker so se bali pomanjkanja na domačem trgu. Izvažali bi pa še lahko meso. To pa je manj donosno kot živa žival.

Zaradi mleka so sklenili v zbornici, da se podraži za 20 grošev pri litru in še za kvaliteto nadaljnjih 10 grošev. To je krivično, ker je mleko že tudi dozdej kvaliteten. Kmetje so namolžli lani nekaj manj mleka, ker pač ne utegnejo. Priporočajo tudi več mlade živali pitati in manj molziti. Povečanje svinjereje pa je tvegano.

Socialno zavarovanje je za kmeta nujno. Stvar pa je zelo zapletena, ker zdravniki vedno več zahtevajo. Ne bodo mogli več pobirati stotakov od kmeta do kmeta ampak se zadovoljiti z enotnimi tarifami. H kmečkemu bolniškemu zavarovanju bo država kot socialni partner (nekak mojster ali podjetnik) prispevala 50 odstotkov.

Marsikje bo treba način gospodarjenja spremeniti. Če se kmetje združijo v „Preusmeritveno skupnost“ (Umstellungsgemeinschaft) jim država s 50-odstotnim kritjem stroškov pomaga. Lažja bo preusmeritev v dolini kot v hribih. V dolini bi se namesto krompirja lahko sadila koruza. To lahko spravljamo s stroji, dočim to pri krompirju zaradi kamenja, ki je krompirjeve velikosti, ni mogoče. Koruza da enako množino redilnih snovi kot krompir na hektar. 5000 kilogramov zrnja na hektar je pač še enkrat toliko kot pri drugem žitu. Vlažno koruzo se lahko zdrobi in potlači v silose. Je izvrstna krma za prašiče. Še boljše pa je sušenje. Zato bodo v Velikovecu, Dobri vasi in morda tudi v Pliberku zgradili sušilnice za vlažno žito. Gradnje jih bodo deželne zadruge z državno podporo 30 odst. Stroški sušenja bodo znašali okoli 4 groše pri kilogramu. Stroj za pobiranje in mlajenje koruze na njivi stane 84.000 šillingov in do zdaj še ni bil podprt. Če ga bodo v bodoče kupovali v skupnosti, ga bo država podprla.

Brez živine v našem kraju srednji in mali kmet ne moreta biti. Zato bodo še nadalje gradili gnojnične jame in silose za zeleno krmo. Podpora zato do zdaj še ni obljubljenih, a jih bodo nujno zahtevali.

Vse delo zbornice bo osredotočeno v letu 1965 na tri težišča:

1. skupna uporaba kmetijskih strojev;
2. sodobna gradnja kmetijskih poslopij;
3. načrtno gospodarjenje v gozdu.

Na zimskih krajevnih zborovanjih so govorili predvsem o teh treh stvareh. Ugotovili so, da za skupne stroje nikjer v 22 občinah ni bilo razumevanja. Bo še v bodoče vsak kmet vse stroje sam hotel imeti, čeravno postane s tem sodoben suženj stroja. Včasih so kmetje desetino pridelkov odajali grofu, sedaj pa dajejo devet desetih pridelkov strojni industriji za posamezne stroje. Idealna bi bila banka strojev. Za načrtno gradnjo sodobnih gospodarskih poslopij se je prijavilo 6 interesentov. Tu bi si lahko prihranili veliko stroškov in pa v bodočnosti veliko časa in znoja.

Za načrtno gospodarjenje v gozdu se je prijavilo nekaj skupin. Pride zbornični gozdar in si gozd ogleda in potem napravi gozdni gospodarski načrt. To stane 300.— šil. na hektar gozda. Vendar večino nosi država in je treba kmetu plačati samo 50.— šillingov na hektar.

Umetna gnojila so se žal za 8.— šil. pri vreči podražila, kar nas kmete težko prizadene. To povzroča nam požre vso podporo, ki jo dobivamo za pogonska sredstva traktorjev. Skušali bodo iz sredstev zelenega plana dobiti izenačenje.

Uradni prostori Okrajne kmetijske zbornice se nahajajo v poslopiju mlekarke zadruge Velikovec. Ta bi prostore sama rabila, ker se vedno povečuje. V poletnih mesecih doseže že včasih 50.000 litrov mleka dnevno. Zbornica bo skušala kupiti drugo primerno hišo blizu sedanjih prostorov. Napredaj je Magnetova hiša, a bi jo bilo treba preurediti. To bi stalo s kupnino vred 900 tisoč šillingov. Za ta denar pa bi se lahko tudi kaj pametnega zgradilo. Zato so se odborniki odločili za novo gradnjo. Finansirala jo bo Deželna kmetijska zbornica Celovec, ki pa v letošnjem proračunu še nima predvidenih sredstev.

V bodoče bodo plačali odbornikom za sejo 50.— šil. in avtobusno vožnjo.

Seje sta se udeležila oba slovenska odbornika Kumer Mirko in Domej Ignacij.

WINTERABVERKAUF WEISSE WOCHEN stoffhaus Gruller KLAGENFURT · ALTER PLATZ

Damske nogavice, brez šiva; modne barve, Perlon in raztegljive	S 12.80	9 ⁸⁰	7 ⁸⁰
Damske kombinirane, s čipkami obrobljene, vse velikosti	S	46 ⁸⁰	34.-
Damske spalne srajce, flanelaste, vse velikosti	S	62.-	54.-
Damske pižame iz svilenega barhanta		92.-	
Moške flanelaste športne srajce, lepa kvaliteta		69.-	54.-
Moške poplinaste srajce		79.-	69.-
Škotski karo, volnen ali Terylen, za obleke in krila	S 88.-	58.-	49.-
Blago za damske plašče, čista volna, lepe kvalitete	S 128.-	109.-	92.-

Reja telet

Hriboviti tereni zahodne Evrope niso nič kaj primerni za živinorejo v zimskih mesecih. V Angliji so na prostem do nedavna lahko prebivale zimske mesece v hribovih samo najbolj odporne pasme ovac.

V zadnjih letih so napravili več poskusov s teleti, da bi dokazali, da ovce niso edine živali, ki prenesejo na prostem nizke zimske temperature. V prvem poskusu so redili teleta, ki so bila rojena spomladi. Ta teleta so dva meseca po rojstvu ostala v hlevski reji, pozneje pa so prešla v pašo, kjer so jih krmili tudi z žitaricami do tretjega meseca starosti. Po tretjem mesecu pa so se hranila samo s travo.

V drugem poskusu so teleta, ki so se rodila poleti, pustili kar na prostem. Tem mladim živalim so morali nadomestiti materino mleko. Pomagalo jim je avtomatsko napajalo — stroj, ki greje vodo in meša v njo potrebno količino mleka v prahu. Teleta so sesala to mleko iz umetnih vimen stroja. Pri enem stroju se je lahko hranilo do osem telet. Za dodatek so teleta dobivala mešanico žitaric, ki je vsebovala malo beljakovin. Ker so imela teleta hrano stalno na razpolago, je bilo to pitanje nekoliko dražje kot navadno, vendar so se pri tem zmanjšali izdatki za delovno silo.

Ta reja telet omogoča, da so hlevi polti prazni, s tem pa je seveda preprečeno razvijanje ključnih bolezni.

Na koncu paše so te dve skupini telet pomešali med seboj. Eno skupino telet so privezali v hleve, kjer so jih hranili s silažo in krmili, druga polovica pa je ostala na prostem in prejela enako hrano.

Reja telet, ki so ostala pozimi na prostem, je bila cenejša, spomladi na pašo pa so hitreje priraščala. Poleti so zopet ti dve skupini na pašo med seboj pomešali in niso opazili nobene razlike med teleti prve in druge skupine.

S tem so dokazali rejcem, da lahko dosežejo dober uspeh pri reji telet tudi na prostem.

„Nacionalna“ ali „podržavljena“ industrija?

Kot smo že pred Novim letom poročali, je prišlo na zadnji lanskoletni seji tako imenovanega odbora petnajstih za upravo podržavljene industrije do resnega spora med zastopniki OeVP in SPOe, in sicer zaradi tega, ker so socialisti naredili tem podjetjem ime „nacionalna“ (= narodna) industrija, medtem ko OeVP zahteva, da naj se imenujejo „podržavljena“. Ta zahteva oz. to mnenje OeVP je povsem upravičeno, kajti pod imenom „nacionalni“ (narodni) razumemo v tem slučaju nekaj, kar je last vsega naroda, kot to velja n. pr. tudi za označbe: Narodna banka, narodni dohodek itd. Zato bi to pomenilo v gornjem slučaju zlorabo tega imena in nekako diskriminacijo zasebne industrije.

Na naslednji seji imenovanega odbora

petnajstih so pred dnevi ponovno o tem razpravljali, a ni prišlo do sporazuma. Nadalje je zvezni kancler dr. Klaus v imenu OeVP predlagal socialistom, naj bi na primer obe družbi za promet z nafto oz. bencinom „OeROP“ in „Martha“ združili. 51 odstotkov delnic te nove družbe naj bi odkupila Avstrijska naftna uprava (OeMV), 49 pa podržavljene velebanke. Te zadnje delnice naj bi dali po treh letih v prsto prodajo in sicer le avstrijskim državljanom — prvemstveno uslužbencem teh podjetij. Socialistični zastopniki so to namero označili kot reprivatizacijo, ki je ne morejo odobriti. Tudi osrednji obratni svet teh podjetij je seveda istega mnenja in je zagrozil s stavko v slučaju, če bi prišlo do reprivatizacije.

Kot poročamo na drugem mestu, je vprašanje podržavljene naftne industrije le prišlo do sporazuma.

DUNAJSKI MEDNARODNI SPOMLADANSKI SEJEM

Dunajski mednarodni spomladanski sejem bo letos od 14. do 21. marca. Zadnji prijavni rok je bil 1. december lanskega leta. Kakor poroča ravnateljstvo mednarodnega sejma, je ves razstavni prostor zaseden z domačimi in tujimi razstavljalci. Na tem Dunajskem mednarodnem spomladanskem sejmu zavzema posebno mesto pohišstvo, kakor tudi razstava koles z vsemi potrebnimi pritliklinami.

Eine kleine Auswahl aus unserem großen Angebot:

- Damen - Pelzstiefel, elegante Form, mit Lamuskinnutter, verschiedene Farben 118.—
- Damen - Zibelinmäntel, sportl. u. zeitlose Formen 380.—
- Herren - Wintermäntel, gute Qualitäten 398.—
- Herren - Flanellhemden, kariert und gestreift 45.—
- Herrenpullover, mit V-Ausschnitt, mit Passepville 98.—
- Knaben - Sportpullover, gemustert, m. V-Ausschnitt 49.—
- Damen - Trägerschürzen aus Baumwoll-Buntdruck 13.—
- Flanelleintücher, kariert oder einfärbig, 130X220 cm 38.—

QUALITÄT ZU KLEINSTEM PREIS

WARMUTH

Leistungsbeweis

DEKLIŠKI KOTIČEK:

Dekle - brez dostojanstva...

Bilo je poročno slavje in mnogo je bilo povabljenih. Vse je bilo dobre volje, le nekaj je navzoče motilo. Nevestino obnašanje; saj je bilo tudi ženinu nerodno. Skozi ves večer se mu je naslanjala na rame, ga božala in podobnemu dobrikanju ni bilo konca. Mnogo opazk je padlo tisti večer na račun neveste in ženin je bil deležen mnoge tihega pomilovanja...

Dekle mora ohraniti svoje dostojanstvo, če hoče, da bo spoštovana in ljubljena. Prevelika sproščenost in „preocenjena“ more biti pogubno rušenje vzvišene in drage slike, ki jo fant nosi v svojem srcu. Ljubezen je vendar zaklad, ki ga človek ne sme nositi na krožniku. Zaklade skrivamo! Čim bolj zato dekle sproščeno kaže svojo naklonjenost in svojo ljubezen na zunanaj, tem bolj izgublja na vrednosti. Lepa in plemenita ljubezen ni vsiljiva...

Vsiljivost je moškimi zoprna. Dogodek naj to potrdi. V vlaku se je zgodilo; v kupeju sta sedela skupaj mlad mož in žena z otrokom. Kar pretirano sladka je bila mlada žena do moža, kar je bilo možu prav nerodno. Vstal je in raje dolgo pot stal na hodniku, kot da bi prenašal vsiljivost žene. Ona ga je vabila, da naj zopet prisede, a ni hotel. Ko je otrok zaspal, ga je žena odložila in šla na hodnik. Na njeno vprašanje, zakaj raje stoji, ji je povedal, da mu je zoprno njeno obnašanje; ves pogovor je slišala gospa, ki je sedela pri vratih kupeja.

Podobne stvari se dogajajo mnogokrat pri dekletih v razmerju do fantov. Povsod jih lovijo, se jim nastavljajo, vedno so za njimi. Neko dekle je imelo resno razmerje s fantom. Saj sta bila oba dobra in vendar se je „razdrlo“: polomilo ga je namreč dekle. Vedno je fanta iskala, pred pisarno ga je hodila čakati, na telefon ga je pogosto klicala itd. Fant se je tega naveličal in je znanje prekinil.

O tem slučaju so kolegi v pisarni večkrat razpravljali in razna mnenja so bila izrečena. Nekako skupno pa je bilo mnenje, da je vsiljivo dekle fantu zoprno. Neresni izrabljajo tako žensko vsiljivost za zabavo, za hrbotom takih deklet pa brijejo norce iz njih.

Dekliško srce mora biti za fanta trdnjava, ki si jo mora izvojevati sam. Potem jo bo cenil in spoštoval. Če mu bo pa dekle kar padlo v naročje, ne bo srečen ne on ne dekle. Dekle, ki se vsiljuje, koplje grob svoji in fantovi sreči.

Zato ni čuda, da je toliko nesrečnih zakonov, ker dekleta s svojo vsiljivostjo kopljejo grob svojemu dostojanstvu in svoji sreči.

Ne izgubi prekmalu poguma,
če delu uspeh ne sledi!
Saj tudi zlahko vse sadje
nam najbolj kasno dozori.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Afro-azijski študentje na Dunaju

Že desetletja študirajo afro-azijski študentje na evropskih univerzah. V času med obema vojnama je bil zlasti Pariz in London kraj, kjer se je izobraževala mladina iz kolonialnih Afrike in Azije. Toda te univerze študentom iz poganskih krajev nikakor niso moge prikazati „krščanske“ Evrope v krščanski luči in so se le-ti vračali v svoje domovine največkrat globoko razočarani nad krščanstvom vobče.

V zadnjem desetletju pa postajajo avstrijske univerze zelo priljubljene in pr. vlačne za študente iz dežel, ki so si pred kratkim pridobile samostojnost in se hočejo tudi kulturno osamosvojiti. Politično-kulturna pozicija Avstrije pač v največji meri odgovarja tem težnjam afro-azijskih narodov. K sreči se je tudi Avstrija pravočasno zavedla svojega poslanstva in te študente prijazno in gostoljubno sprejela. Tega se je zlasti zavedel dunajski nadškof in kardinal dr. König, ter že pred leti naredil načrt, kako modro pritegniti to uka in kulture željno mladino.

Na Dunaju obstaja že pet let Afro-azijski Institut. Ustanovljen je bil na pobudo in z denarno podporo dunajske nadškofije, ki je v ta namen zrtvovala kar 15 milijonov šilingov, nadaljnja dva milijona pa je dalo učno ministrstvo. V tem institutu so redna predavanja in prireditve za dijake iz afro-

azijskih dežel. Dve tretjini vseh na Dunaju študirajočih akademikov iz teh dežel — v številu 400 do 500 — se udeležuje teh predavanj ali vobče uporablja inštitutske prostore oz. pripomočke za študij.

Zanimivost instituta je, da je dana možnost vsem verskim skupinam za njihovo versko udejstvovanje v zavodu. Tako imajo mohamedanci svojo molitnico v zavodu in prav tako tudi druge nekrščanske skupine. Tukaj je na razpolago tudi večje številno enosobnih stanovanj, kar je velika pomoč za akademike; sicer pa institut močno podpira akademike z gmočnimi podporami.

V decembru lanskega leta pa je kardinal dr. König blagoslovil mogočen akademski dom za študente iz afro-azijskih držav, v katerem je prostora vsaj za 100 študentov. Tako je dana možnost, da ta mladina iz daljnih dežel doživi na sebi blagodat krščanske kulture in krščanske ljubezni, katero oznanjajo v daljnih deželah Kristusovi misijonarji in jo krščanski spreobrnjenci v ondodnih deželah doživljajo v vsej pristni prvokrščanski gorečnosti. Tako more mladina, ki pride iz teh domov potrditi, da poleg Bogu odtujene „krščanske“ Evrope še obstoji druga resnično krščanska kultura zapadnega človeka, ki ima srce tudi za brate v Bogu iz dežel, ki še le komaj vstopajo v kulturno življenje.

Iz filmskega sveta

AKCIJA ZA „DOBER FILM“ PRI NAS

V petek, 22. januarja, so se zbrali v celovškem Glasbenem domu zastopniki deželne vlade, škofije in najožji sodelavci akcije za „Dober film“ na Koroškem, ki že od leta 1962 uspešno deluje v prizadevanju, da bi našel dober film večjo zaslombo v ljudstvu. Referenti so podali letno poročilo, iz česar je razvidno, da je bilo tudi v lanskem letu mnogo dobrega doseženo na tem polju. Posebno pozornost je akcija polagala na filmsko vzgojo v šolah in je bilo šlo v ta namen nad 40 filmov skozi naše šole. Žal še posamezna kino-podjetja nimajo dovolj razumevanja za veliko poslanstvo dobrega filma, ker jim gre predvsem za zasluzek, a je vendar 20 filmskih podjetij dalo na razpolago svoje dvorane za akcijo „Dobrega filma“: Tudi se trudi vodstvo akcije, da bi po vseh farah ustanovili krajevne odbore za dober film. Poročilo tudi pove, da je bilo ljudem pokazanih in okviru dobrega filma v nad 1200 filmskih pred-

stavah mnogo pozitivnega, kar je vsekakor že prav lep uspeh. V višjih šolah je bilo predvajanih 13 filmov in izpeljanih več študijskih dni v boljše poznavanje filmskih problemov. Ponovno pa je bila izražena želja, da bi finančno še bolj olajšali dobre filme in med njimi najboljše popolnoma oprostili davčnih dajatev.

„DR. ŽIVAGO“ V FILMU

Mnogo zanimanja je zbudilo pred leti Nobelovo nagranje ruskega pisatelja Pasternaka za roman „Dr. Živago“. Kot so napovedali, so že začeli s filmskim snemanjem tega romana in sicer v Madridu. Znan filmski producent Carlo Ponti vodi to delo z režiserjem Davidom Leana za ameriško filmsko podjetje Metro-Goldwyn-Mayr. Predvidenih je več milijonov dolarjev za kritje stroškov izdelave filma. Glavni vlogi Jurija Živaga igra egiptovski igralec Omar Sharif, njegov osemletni sin Tarek pa igra vlogo Živaga, ko je bil še otrok.

KRIMINALNI ROMAN

Prevedel:
AVGUST PETRIŠIČ

19. NADALJEVANJE

Klic Šive

Vlak je imel zamudo in ko je zavil na jin taksi z waterlooske postaje ter pričel voziti navzgor proti mostu, so se oglašili iz stoterih stolpov zvonovi, ki so naznanjali polnoč; vse pa je prekašal nizek glas velikega zvona cerkve sv. Pavla.

Pogledal sem skozi okence voza tja čez reko, kjer se dvigajo visoko nad nasipom, tem krajem mnogih tragedij, luči enega največjih londonskih hotelov. Ozrl sem se proti onim stoterim zvezdnatim lučkam, ki so prihajale iz neštetihih sob.

Mislil sem si, kako je vsako svetlikajoče se okno pripovedovalo, da prebiva začasno za njim kak potnik. Nad spodnjim nadstropjem, polnim brbljajoče množice, so bile vrste drugih samotnih poedincev, katerih vsakdo je bil svojemu sosedu v posebni celici košček skrivnosti; vsakten pa je bil od pravega družabništva tako oddaljen, ko da njegova celica ni bila narejena med opekami Londona, marveč med skalami Hindustana.

V eni izmed tistih sobic je morda tačas spal Graham Guthrie, ne zavedajoč se, da ga zbudi klic Šive, da ga pokliče smrt.

SAX ROHMER

SKRIVNOST

dr. Fu-Mančuja

Ko sva se približala Strandu, je Smith plačal in odslovil taksi.

„Lahko je mogoče, da je kateri doktorjev ogleduh v veži,“ je dejal premišljeno, „pa bi nama vse pokvaril, če bi naju videl, da greva v Guthriejeve sobe. Prav gotovo ima poslopje zadaj vhod iz kuhinje.“

„Res je,“ sem odvrnil urno. „Videl sem, da so tam razkladali tovarne vozove. Toda ali utegneva?“

„Da. Pojdi ti naprej!“

Šla sva po Strandu, pohitela proti zahodu, nato čez ozko dvorišče in njegovih stopnicah, nakar sva se obrnila. Potem sva šla vzporedno s Strandom na nasipni strani okoli ozadja velikega hotela ter prišla do dvojnih vrat, ki so bila odprta. Obločnica je razsvetljevala notranost in mnogo moških je bilo pri delu med sodi, zaboji in zavoji, ki so bili tam naloženi. Vstopila sva.

„Halo!“ je zavpil nad nama mož, ki je imel belo vrhnjo obleko, „kam pa hočeta iti?“

Smith ga je prijel za leht.

„Rad bi prišel v hotel, ne da bi bil opazen v veži,“ je rekel. „Prosim, ali mi hočete pokazati pot?“

„Tukaj...“ je pričel možki zijajoč v Smitha.

„Ne gubite časa!“ je zarohnel prijatelj z glasom oblasti, ki ga je znal tako dobro uporabiti. „Gre za življenje in smrt. Vodite, pravim!“

„Policija, sir?“ je vprašal mož vljudno.

„Da,“ je odvrnil Smith. „Brži!“

Brez odlašanja je šel zdaj najin vodnik na pot, naju vodil mimo umivalnic, kuhinj, pralnic in strojarne, potem pa dalje skozi skrivnostne hodnike, o katerih gostje zgoraj ničesar ne vedo, ki pa z vsem svojim ustrojem pripomorejo k razkošju te palače. V drugem nadstropju smo na stopnišču srečali nekega moža, kateremu naju je vodnik predstavil.

„Veseli me, sir, da vas dobim. Tu sta dva gospoda s policije.“

Mož naju je pogledal z dvomljivim smehljajem. „Kdo sta?“ je vprašal. „Menda nista iz Scotland Yarda?“ Smith je potegnil iz žepa posetnico in jo ponudil govorniku. „Ako ste vi hotelski detektiv,“ mu je pri tem rekel, „vodite naju nemudoma k Mr. Grahamu Guthrieju!“ Moški je takoj spremenil svoje ponašanje, ko je prečital posetnico.

„Oprostite mi, sir,“ je ponižno dejal, „toda seveda nisem mogel vedeti, s kom govorim. Mi vsi imamo navodila, da vam nudimo vsako možno pomoč.“

„Ali je Mr. Guthrie v svoji sobi?“

„Že nekaj časa je, sir. Vi hočete neopazeno k njemu? Pojdite tod! V dvigalo lahko gremo v tretjem nadstropju.“

Tako smo nadaljevali z našim novim vod-

Otroški
kotiček

Pripovedka o Dravi

Bilo je v tistih časih, ko naši pradedje rži in pšenice še niso poznali. Tedaj je živel ob Dravi na Koroškem zelo bogat ribič. Vse svoje premoženje si je pridobil s tem, da je pridno lovil ribe v Dravi. Poln hvaležnosti je nekega dne vprašal Dravo: „Mamica Dravica, s čim naj ti povrnem, ker si mi pomagala do blagostanja?“

Drava je nato odgovorila: „Pojdi daleč po svetu. Tam v daljnem kraju najdeš ljudi, ki imajo bel in ržen kruh; od vsega mi po en hlebec kupi in mi ga prinesi!“

Ribič se je odpravil na pot in prišel v bogate in lepe kraje. Ljudje so tam jedli, česar on dotlej ni poznal: lep kruhek. Kupil je dva hleba, kakor mu je bila Drava velela — naročila. Ko se je vrnil, je vrgel hleb pšeničnega in hleb rženega kruha v Dravo. — Nato je Drava začela naraščati in je poplavlila ves levi in desni breg. Ko pa je voda otekla, je pričela zemlja poganjati lepo rž in rumeno pšenico.

Tako so ljudje dobili seme in povsod so začeli sejati rž in pšenico.

UGANKA

Skarje nosim, grem nazaj,
samec, v dnu morja živim.
Sivorjav sem od nekdanj;
če me skuhaš, pa zardim.

(Morski rak)

Tudi bodo nekatere scene snemali v Moskvi, n. pr. Rdeči trg in Kremelj. Film bi naj bil končan do letošnjega avgusta. Vsekakor bo tudi ta film nekaj posebnega in obetajo si, da bodo ob njem dobro zaslužili...

DOBRI FILMI NE POZNAJO KRIZE

Tudi pri nas so lansko leto predvajali z velikim uspehom Bergmanov film „Das Schweigen“ (Molk). Čeprav tudi v Nemčiji tožijo zaradi filmske krize, je upravitelj „Atlas-filmskega podjetja“ sporočil, da je bil ta film eden najbolj uspešnih v vsej povojni dobi in ga je mogoče zaradi uspeha primerjati z velefilmom, kot je Ben Hur. Samo v Nemčiji je v lanskem letu prinesel ta film v blagajno nad 10 milijonov mark. S tem izredno dobrim finančnim uspehom bo firma „Atlas“ mogla močno povečati svoj delokrog in se uvrstiti med najmočnejše svetovne izposojevalnice filmov.

nikom. V dvigalu je vprašal Smith: „Ali ste nocoj opazili tu okrog kaj sumljivega?“

„Sem!“ se je oglašil vznemirljiv odgovor. „Saj prav zato ste me našli na tem mestu. Moje navadno mesto je spodaj v veži. Toda okrog enajstih, ko so ljudje jeli prihajati iz gledališča, sem nekako imel vtis, da je nekdo ali nekaj smuknilo mimo mene skozi množico — nekaj, kar ni imelo v hotelu nič opraviti.“

Izstopili smo iz dvigala.

„Ne razumem vas docela,“ je dejal Smith. „Ako menite, da ste opazili, da je nekaj vstopilo, ste si vendar morali ustvariti bolj ali manj jasen vtis o tem.“

„Saj vprav to je na stvari smešno,“ je odvrnil mož nejevoljno. „Tega nisem! Toda ko sem stal na vrhu stopnic, bi bil prisegel, da se je nekaj plazilo zadaj za družbo dveh dam in dveh gospodov.“

„Kak pes, na primer?“

„Meni se ni zdelo, da bi bil pes, sir. Kar koli je bilo, ko je družba šla mimo, ni bilo videti ničesar. Vedeti pa morate, da kar koli je bilo, ni prišlo noter skozi prednja vrata. Poizvedoval sem povsod, toda brez uspeha.“ Nenadoma je prenehal. „Št. 189 — vrata Mr. Guthrieja, sir.“

Smith je potrkal.

„Halo!“ se je oglašil zamolkel glas, „kaj želite?“

„Odprite vrata! Ne odlašajte, je zelo važno!“

Obrnil se je k hotelskemu detektivu.

(Dalje prihodnjič)

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

Napisal bi rad, kar sem doživel v Sibiriji. Seveda vsega ni mogoče popisati. Zato povem zaenkrat le nekaj zanimivosti. Precej dolgo sem bival v kraju, ki se imenuje Bistri Istok.

Kako in kaj so sibirski učitelji v dobi carjev učili, spoštovane bralce na splošno gotovo ne zanima, zato tega ne bom popisoval.

Omenim naj le, da je v učilnici visela, kakor se spodobi, podoba carja in carice, po stenah pa so bile svetopisemske slike ter zemljevida evropske in azijske Rusije. V kotu je visela večja slika Kristusova in še ena manjša Marijina. Pred Kristusovo podobo je gorela lučka.

Ob 10. uri je bil odmor in tedaj smo šli vsi v pisarno „zakurit“ (kadit cigarete) in žvečit seme sončnih rož.

Ker pri šoli nisem opazil stranišča, me je zanimalo, kako bo med odmorom. Zelo enostavno, čisto po sibirsko: učenci in učence so opravičili vse potrebno po snegu okrog in okrog šole kar v „švarmliniji“. Pozimi pri 25 stopinjah pod ničlo je vse to že kako šlo. Kakšen zrak pa je bil tam okrog bistroistoške šole poleti, ko je v Sibiriji do 40 stopinj C vročine, ne vem, ker me tedaj že ni bilo več med Bistristoščani.

Prvi dan novembra 1914. Zjutraj ob 8. uri sedim v kuhinji trgovca Pahotina in zajtnkujem. Kar izvrstna „košta“! Kruh napolnjen s sekljanim mesom, trdo kuhana jajca, nato pa še pražen riž, ki ga polivamo s toplim maslom. Zraven pijemo čaj z mlekom. Rusi sploh ljubijo tečen in obilen zajtnk, a lahko večerjo, in imajo po mojem prav. Doma je samo gospa z najmlajšim sinom in dekla, drugi so odšli v cerkev, razen gospodarja, ki tehta sol.

Bolj od vseh je to jutro zgovorna Pahotina služkinja. Korajžna je, kar preveč korajžna in vesela in zabavna. Služila je že v raznih mestih in pri raznih družinah. Doma je v neki vasi tam okrog Altajskih gora, dobrih sto kilometrov od Bistrega Istoka. Pravi, da ni v njenem rojstnem kraju nobenega mraza. Voda ne zamrzne in tudi pozimi prestaneš v letnih čevljih in brez rokavic. Je pismena in rada čita. Tudi iz ruske zgodovine marsikaj ve. Razlaga mi med drugim, da je bila vsa zemlja od Altajskih gora, pa tja do Čeljabinska okrog Urala, nekoč kitajska last. Ve tudi, da v Sibiriji doživljajo ljudje visoko starost. Mnogo je devetdesetletnikov in precej tudi starč-

B-ski:

Maji doživljaji v Sibiriji

kov in stark z desetim križem. Leta 1913., ob praznovanju stoletnice zmage nad Napoleonom, je živelo še sedem starčkov, ki so se bojevali v rusko-francoski vojni.

Prvega novembra 1914. leta proti večeru sem bil nekaj časa v hiši, kjer se je vršila svatba. Ženina in neveste sicer nisem videl in res ne vem, kje sta tičala. V prvi sobi je bilo precej bistroistoških fantov, ki so sedeli ob steni po klopeh. Med nje sem se pomešal tudi jaz in nekaj mojih ujetniških tovarišev. Dekleta so plesala „kolo“ in še precej dobro triglasno prepevala neko prigodnico. Med drugim sem razumel voščilo nevesti, „da bi bila dobra „gospodinja“. Nato so dekleta prinesla fantom — ruskim namreč — v lončeni posodi vode in jih vrstoma poljubljala. Vse to, počeni od kola, pa tja do vode in do „sladkega konca“, so živahne mladenke seveda večkrat ponovile. Opazil sem tudi, da je dal ta ali oni počaščen fant temu ali onemu dekletu kako — kopejko.

Pa glej, kmalu se pokaže nevestina mati in nas ljubeznivo vabi k odhodu, rekoč: „Dajte nam svobode, piti hočemo čaj“. In odšli smo vsi nepovabljeni kakor politični kuzki...

Dne 2. novembra 1914 so prišli v gasilni dom nekateri vaški izobraženci, med njimi ruski častnik, ki smo mu bili ujetniki podrejeni, še en ruski častnik, ki je prišel ne vem po kaj iz Bijska, krajevni lekarnar in poštar. Bili so vsi skupaj precej dobre volje in želeli so, da jim zapojemo. Najprej so šli na oder Srbi in so čustveno odpeli svoje narodne otožnice. Nato smo nastopili Slovenci, ki se nas je zbralo precejšen zbor. Nekdo je imel celo pesmarico Mohorjeve družbe. Med drugimi slovenskimi umetniki skladbami smo zapeli tudi „Slovenec sem“ in „Jadransko morje“. Slovenske pesmi, ki so se ta večer gotovo prvič v svetovni zgodovini pele v bistroistoški dvorani pred izobraženim občinstvom, so Rusom zelo ugažale in drug za drugim so nam podajali roko z iskrenim „Spasivo, bratci“ — „Hvala, bratje“.

Tisti večer je v bistroistoškem gasilnem domu ruski častnik iz Bijska zelo pripo-

ročal, naj bi se čimveč slovanskih ujetnikov za stalno naselilo v Sibiriji. Rekel je, da bo v Bijsku sprejemal priglase. Vsak bi dobil brezplačno velik kos zemlje in 300 rubljev v denarju. Družine bi prišle v Rusijo na državne stroške. Ne vem, če se je tedaj ali pozneje javil za stalno bivanje v Rusiji kdo iz naših vrst. Pa tudi izmed Srbov je menda samo Božo Dimitrijevič nekaj govoril o prigrasitvi in se je pohvalil ruskemu častniku, da je v tem pogledu že storil prvi korak, ko si je izbral nevesto v Barnaulu. Vendar menim, da prijatelj Božo vse skupaj ni vzel zares in sicer prepričan, da je tudi okrog njegovega Pančeva mnogo rodovitne zemlje in ne malo ljubkih srbskih deklet.

Dne 3. novembra 1914 sem šel ob 10. uri dopoldne zopet proti bistroistoški šoli. Rad bi bil navzoč pri pouku ruskega jezika. Na poti me sreča nadučitelj in mi pove, da danes ni pouka, ker je „carjev dan“. Povabi me v svoje stanovanje.

Preprosta kmečka hiša. Skromna soba, borna postelja, miza, stol, mali kovček, par starih slik in nekaj knjig. Na mizi leži zavitek mahorka, to je pšenu podoben tobak, ki ga običajno kadi — ruski kmet. Napraviva iz papirja dva „škrniceljčka“, nasujeva mahorka in začneva kaditi. Nadučitelj mi pokaže lepo spominsko kolajno, ki jo je dobil takseprosto vsak učitelj ob 300-letnici vladanja carske rodbine Romanovov. Nemało uslugo mi je pa napravil s tem, da mi je daroval 20 pol belega papirja, ki sem ga uporabil za zapisovanje mojih spominov.

Mnogo krajev sem videl v Rusiji in Sibiriji in neredko sem bil gost te in one družine. Zato lahko rečem: Ne morem si misliti ruske obitelji brez kopalnega prostora, ali kakor oni pravijo brez „banje“. Seveda je obseg kopalnice, kakor tudi njena oprema pri različnih hišah različna in se običajno ravna po premoženjskih razmerah. Za ruskega ujetništva sem se kopal v banjah, ki so bile razkošno opremljene, videl sem pa tudi preproste kmetske kopalnice. Najbolj revni so imeli v bližini svoje kože,

če drugega ne, za silo zbito barakico v velikosti malega prašičjega hleva. V sredi na zemljatih tleh so zakurili ogenj in v kotlu segreli vodo. V drugem kotlu, neredko pa kar v izdolbenem koritu, je bila mrzla voda, tretja posoda pa je bila namenjena mešanju obeh. V tej preprosti kopalnici ni bilo samo neznansko vroče, ampak te je dušil tudi dim do onemoglosti. In oblivali smo svoja trupla po mili volji s toplo, mrzlo ali srednjemrzlo vodo in se nato še pošteno lastnoročno pretepali po golih telesih z brezovo ali kako drugo primerno vejo, da smo bili nazadnje ne samo rdeči kot rak, ampak takorekoč prekuhani ali vsaj preparjeni od nog do glave. Celi curki poču so nam oblivali telo še celo uro po tem čiščenju. Za kopanjem je takoj sledil v topli sobi čaj.

Rusi se običajno ne kopajo posamič, temveč po več skupaj. Mama in hčerke skupaj, ata in sinovi pa zopet zase, seveda če družina ni prevelika. Nam se vidi tako skupno kopanje odvratno, kar tudi je, saj nima preozkih zvez z pravostjo in kulturo kulturnih narodov. Rusom pa se zdi omenjeni način kopanja popolnoma v redu. Tudi pravoslavni pop s svojo družino se ne ocedi drugače kakor njegovi verniki. Kopanje v banji je zelo važen tedenski posel sibirskoruskem domu, boš v znak gostoljubja in prijateljstva čisto gotovo povabljen tudi v domačo kopalnico. In zamera bo, če se vabilu ne odzoveš.

V Bistrem Istoku je minilo malo dni, da bi ne bil gost blage družine trgovca Pahotina. Zato ni bilo prav nič čudnega, da so povabili neko soboto tudi mene v „banjo“. Ni mi treba omeniti, da je imel trgovec Pahotin dokaj lepo urejeno kopalnico. Po načelu, da imajo dame prednost, je šla v „banjo“ najprej gospa Pahotina s hčerkami Zofijo, Ano, Vero, Nino in Avgusto. Ko so bile ženske „očiščene“, je prišel na vrsto moški spol, to so bili gospod Pahotin s sinovi in moja malenkost.

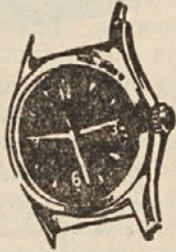
Bil sem prvič v življenju v taki kopalnici. Zelo sem se potil. Ko sem se vrnil v sobo, sem bil kar slab. Močno mi je utripalo srce. Spil sem kar tri čaše čaja z limono in ni mi samo odleglo, temveč sem se počutil lahkega in svežega, kakor že dolgo ne.

Ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

Izredno znižane cene!

Edinstvena priložnost nakupa pri **ZIMSKI INVENTURNI RAZPRODAJI!**

Prepričajte se sami!

L. Maurec

Klagenfurt, Alt'r Platz 35

Puch-, Sissy-, Ponny- in Mobylette-mopede motorna vozila, ženska, moška in mladinska športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih cenah — naročite pri domači tvrdki

Johan Lomšek

TIHOJA, P. Dobrla ves — Eberndorf

Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Najnovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinske potreščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Beste Qualität zu niedrigsten Preisen

WINTER-SCHLUSS-VERKAUF BEI SAMONIG

Einmalige Angebote • Größte Auswahl

WEISSE WOCHEN BEI SAMONIG

Besichtigen Sie unsere Schaufenster und urteilen Sie selbst, daher

...am besten gleich zu SAMONIG

DOBROPIS
99.102

Brezplačno preseženje za vse, ki hočejo dobro in poteni kupiti!

V nekaj dneh lahko dobite brezplačno in brezobvezno največji avstrijski blagovni katalog z okoli 8000 poslati, če nam po dopisnici pošljete Vaš naslov. Najpizetna „dobropis na dopisnico, katero čimprej pošljete na naslov:

Internationales Grossversandhaus
ModenMüller Wienerstr. 246

Poi nas na Koroškem
LOGA VES ob VRBSKEM JEZERU
(Pogreb Ane Waffen)

V nedeljo, dne 17. januarja, smo spremili k zadnjemu počitku na naše pokopališče Ano Waffen, pd. staro Nemčinjo. Bila je vdova po Lorencu Waffenu bivšem železničarju. Rajna je bila zelo mirnega značaja, ter ni nikogar razžalila ali o njem kaj slabega govorila. Obračala je vse le na dobro ter je bila radi tega priljubljena. Ni imela svojih otrok, a je kot mačeha dobro vzgajala fanta in deklico iz prvega zakona. Ravno tako je skrbelo za svojega živčno bolnega brata, ki prihaja vedno na njen grob jokati.

Kot zelo verna žena je redno prihajala v cerkev k božji službi in prejemale sv. zakramente, kar je domači g. župnik na grobu pohvalno omenil. Ker je imela dar za glasbo, je bila tudi ljubiteljica petja. Naprosila je že pred časom našega pevovodja, da ji naj zapojejo ob slovesu doma pesem „Gozdič je že zelen“, na grobu pa pesem „Nad zvezdami“. Pevci so ji obe pesmi tudi zares lepo zapeli in tako ustregli njeni zadnji želji.

Naša Nanej ni bila obdarovana z zemeljskimi dobrinami — bila je hči revnega delavca — a s svojim značajem je pa bila in naj bi še bila marsikomu za vzgled.

Draga Nanej! Počivaj po svojem 72-letnem potovanju po tej zemlji mirno v Bogu, tvojim sorodnikom, s katerimi si v miru živela, posebno pa tvoji prijateljici Treziji, ki se ob tvoji izgubi ne more potolažiti, naše iskreno ložalje!

SELE
(Sreča v nesreči. — Odšel je)

Radio je sicer že dvakrat poročal o sreči v nesreči, ki je zadela našega upokojenega nadzornika Nikolaja Maurerja v ponedeljek, 18. januarja. Pa naj, o tem piše tudi „Naš Tednik“. Po smrti svoje žene Katarine biva 81-letni mož sam v svoji mali vili. Tisti popoldan je stopil iz hiše proti drvarnici po drva. Kar zagrmí s strehe in se vsuje ogromno snega navzdol. V zadnjem hipu skoči nadgozdar k drvarnici in vsa snežena masa ga pokrije in pritisne k steni. K sreči pa je segel sneg le do ramen in je glava še gledala iz njega, da je mogel klicati na pomoč. G. šolski ravnatelj Jaklič in mizarski mojster Kelih sta ga z lopato rešila iz neprijetnega objema nepoškodovanega.

Visoki sneg je tudi otežkočil zdravniku in duhovniku obisk bolnega Matije Olipa pri Cevhah in težaven je bil v soboto, 23. januarja, njegov prevoz ob pogrebu. Kljub temu pa ga je na zadnji poti spremila dolga vrsta, posebno moških. Rajni bi čez mesec dni dopolnil 62 let in se je že pripravil za počitek. Saj bi ga res zaslužil, ko je od 18. leta dalje rabil sekiro in žago kot gozdni delavec. Pred Božičem je prejel z dvema tovarišema od humperske uprave zlato kolajno za dolgoletno zvesto delo.

Bog mu daj namesto tukajšnje denarne rente tam v večnosti tem lepše plačilo.

POLSTERMÖBEL-GARNITUREN
3-teilig, erstklassige Ausführung, mit modernsten Möbelstoffen bezogen
ab S 3500.—

Besichtigen Sie unverbindlich unsere Ausstellungsräume!

Sie wohnen schöner
... mit Möbeln von
MÖBELHAUS SCHLEMMER
Klagenfurt, 8.-Mai-Straße 13, Tel. 71-3-37

- Fachmännische Beratung
- Bequeme Teilzahlungen
- Kostenlose Zustellung mit eigenem Möbelauto

Razširitev maloobmejnega prometa

Pred štirimi leti in pol so se prvič sestali avstrijski in jugoslovanski predstavniki in razpravljali o maloobmejnem prometu med obema državama.

Takratni zaključki, ki so se do sedaj uporabljali, so pokazali dobre rezultate. Zaradi tega so se nedavno zopet sestali člani stalne jugoslovansko-avstrijske komisije in sklenili povečati maloobmejni promet.

Z dosedanjim sporazumom so dosegli okoli tri milijone prehodov med obema državama. Ljudje so se поблиže spoznali, kar je v duhu miroljubnega sožitja med narodi. Na petem zasedanju mešanih komisij pred mesecem v Gradcu so sporazum razširili, nekatera načela, ki so jih sprejeli leta 1960, pa dopolnili.

Komisija je na zasedanju ugotovila, da se je število prehodov povečalo in da je bilo sodelovanje med jugoslovanskimi in avstrijskimi lokalnimi oblastmi zelo plodno in koristno. Sklenili so, da bi vključili še nekatere občine in naselja na obeh straneh meje v tako imenovani obmejni pas.

Sklenili so poenostaviti tudi obmejne for-

malnosti. Namesto štirih dokumentov, ki so jih sedaj potrebovali, bi sedaj dobili obmejno izkaznico. Uporabniki te izkaznice pa bi imeli pravico do šestih potovanj mesečno na sosedno območje. Čas, ki ga bodo lahko preživeli na avstrijski strani bo od 1. novembra do 31. marca od 7. do 18. ure zvečer, v ostalih mesecih pa od 4. ure zjutraj do 21. ure zvečer.

Tisti državljani, ki prebivajo v obmejni coni, bodo lahko prinesli s seboj iz Avstrije blago v vrednosti 3600 dinarjev ali za 125 šilingov. V tej vsoti niso upoštevani alkohol, tobak, tobačni izdelki in sol. Znesek, ki ga smejo jugoslovanski državljani prenesti v Avstrijo, se bo povečal mesečno od 3500 na 5000 dinarjev. Določene so bile tudi količine hrane, ki jih lahko vsak prenese.

Obmejne propustnice bodo izdajali za tri leta in jih bo moč dobiti v 20 dneh. V primeru bolezni se bo čas bivanja podaljšal, vendar bo treba o tem takoj obvestiti pristojne organe druge države.

LUCERNA V PREHRANI SVINJ

Francoski živinorejski časopis priporoča rejcem svinj, naj jih čimveč krmijo z lucerno. Zelena lucerna povečava mlečnost svinj in vpliva na hitrejši razvoj pujskov. Svinjam dajejo lucerno potem, ko nekoliko ovene, zakaj popolnoma sveža povzroči prebavne motnje. Lucerna je odlična tudi za pašo, vendar šele od drugega leta, ker bi ji svinje sicer izruvale korenine.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDLEJEK, 1. 2.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Za našo vas. 10 minut za športnike. 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 2. 2.: 14.15 Poročila, objave. Dr. Metod Turnšek: Ljudski koledar. — SREDA, 3. 2.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 4. 2.: 14.15 Poročila, objave. Prof. Marijan Rus: Od Uglajenosti zunanjih družabnih oblik k notranji uglajenosti mladega človeka. (2.) Poje: Manja Mlejnik. — PETEK, 5. 2.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače vesti. Odrsko ogledalo. Sestavlja Erik Prunč. Arnold Gallhuber: Mala davčna abeceda. (8.) — SOBOTA, 6. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila. 18.25 Za prijeten konec tedna... Glasbena oddaja. — NEDELJA, 7. 2.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

PFAFF
ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenada a cona)

Mali oglasi

Za mnoge pridne pletilje, ki pri nas kupujejo volno, vesela novica: „Irish Tweed“ — volna namesto 30.80 le 16.— šil.; „Exquisite“ — dvoobarvna, namesto 36.— le 19.80 šil. Pohitite z nakupom pri: WOLL- u. STRICKBAR, Klagenfurt-Celovec (nasproti kapucinske cerkve).

Premožen fant, 41/170, bi rad spoznal zaradi ženske katoliške dekle ali ženo do 30 let staro, ki bi nudila priženitev na gospodarstvo. Ponudbo poslati na upravo lista „Naš tednik - Kronika“ pod označbo „Srečna družina“.

PREVAJALEC. — Kdor želi prevod dokumentov vseh vrst, člankov, literarnih in znanstvenih tekstov v nemščino in obratno, naj mi piše na naslov: Prof. Valentin Feichter, akad. gepr. Übersetzer, St. Johan in Pongau, Postfach 21.

Naš pletilni aparat seveda lahko kupite tudi na obroke. Za Passap-Automatic je n. pr. naplačilo 850.— šil., ostanek plačljiv v največ 12 mesečnih obrokih. — WOLL- u. STRICKBAR, Klagenfurt-Celovec (nasproti kapucinske cerkve).

Vse Joka izdelke in opreme tudi za tujske sobe

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
Bratje RUTAR & Co.
Dobria ves-Eberndorf tel. 04236-281

Möbel
HANZEJ KOVAČIČ
VILLACH — BELJAK
Gerbergasse (nasproti kina Apollo)

Posebna akcija
spalnih kavčev

Kavči s la pohištvenim blagom in s persnimi vložki; preklapljivo naslonjalo in prostor za postelo

le 860.— šil.

Sobni stolčki

- s la pohištvenim blagom
- in oblazinjeni z luknjičastim materialom

le 165.— šil.

- Lastna dostava na dom!
- Dobava kredita!

GUT UND PREISWERT - SOWIESO IM WSV BEI

- 3 PAAR**
- Perlonstrümpfe, nahtlos 19.50
 - Damen-Strumpfhosen 29.80
 - Herren-Socketts 14.80, 12.80 9.80
 - Damen-Slip, Malo 7.90
 - Damen-Makohoserl, mit Bein 9.80
 - Pantaletts, „Helanca“ 19.80
 - Unterkleider, Perlon mit Spitze 49.—, 39.— 24.90
 - Morgenröcke, Perlon, gemustert 139.—
 - Herren-Slip-Hosen 9.80
 - Herren-Unterhosen, kurz, dreiviertel-lang und lang 39.—, 29.—, 19.80 12.90
 - Rollkragen-Pulli 49.—
 - Trainingshosen, gute Qualität 59.—

AUS UNSERER DAMENABTEILUNG:
STOFFMÄNTEL 190.— 390.— 590.— 790.— 990.—
PELZE
Argentalammsfück-Paletol 900.— Persianerstück.Mantel
Gottlandlamm-Paletol 990.— natur, grau 4990.—
Ozelotlamm-Paletol 1200.— OHer-Paletol 11.900.—
Gottlandlamm-Mantel 1990.— Nerzkappen
Persianerklauen-Mantel 2790.— zu Sonderpreisen!

KLEIDER, tief reduziert 98.— 139.— 198.—
BLUSEN und RÖCKE zu niedrigsten Preisen!

SKIPULLOVER mit Norwegermuster und einfarbig für Damen und Herren 298.— **198.—**

AUS UNSERER HERRENABTEILUNG:
WINTERMÄNTEL 390.— 590.— 790.— 990.—
SPORTSAKKO 190.— 290.— 390.—
ANZÜGE 490.— 590.— 790.— 990.—
KEILHOSEN Ia „Helanca“, schwarz 298.—

ÜBER 1000 Damen- und Herren- PULLOVER und WESTEN bekannter Markenfirmen!
89.— 98.— 129.— 149.— 198.—

Herren-Hemden, Markenware Popeline Flanel 69.—

HAUS DER MODE
Scharschön
VILLACH KLagenfurt & Moser